

P Ö Y T Ä K I R J A

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton edusta jakokouksesta

Helsingissä huhtikuun 2—3 päivinä 1966

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO

KIRJASTO

•1290640132*

329.14-055.2(480) Sos.dem Naiset 2 K
Pöytäkirja Sos.dem. naisten keskusliiton

Liitteenä:

Pöytäkirjan liitteenä on Sos.dem. Naisten Keskusliiton toimintakertomus vuosilta 1963, 1964 ja 1965 sekä kokouksessa käsitellyt esitykset ja alustukset.

Pöytäkirjan on toimittanut liiton sihteeri.

**TYÖVÄENLIIKKEEN
KIRJASTO**

SISÄLLYSLUETTELO:

	Sivu
Kokouksen avaus.....	3— 7
Kutsuvieraiden tervehdykset	7— 9
Edustajien valtuuksien hyväksyminen ja kokouksen päätösval- taisuuden toteaminen.....	9—10
Edustajakokouksen osanottajat.....	10—18
Kokouksen järjestäytyminen.....	18—20
Keskusliiton toimintakertomukset vuosilta 1963, -64 ja 65 .1.	20
Puheenjohtajan valinta.....	21
Sihteerin valinta	21
Toimintasuunnitelma.....i-	21—27
Liittoneuvoston valinta.....	27
Liittotoimikunnan valinta.....i..	28
Naisten asema yhteiskunnassa.....i-•	28—34
Liittoveron määrääminen.....i-	34
Yhteiskuntapoliittinen julkilausuma.....i-	35
Liittoneuvoston lisäjäsenten valinta.....i..	35—36
Ansioäitien lasten päivähoito.....i..	36-40
Äidinpalkkajärjestelmä	40
Naisten eläkeikärajan alentaminen.....	40
Nuorison koulukysymys	40—41
Koululaisten hampaiden hoitoon huomiota.....	41
Lääkintähuolto yhteiskunnan valvontaan.....	41—42
Yhteiskuntapoliittinen julkilausuma	42-43
Koululaisten ruokailu.....	43
Kuluttajakysymys ja kuluttajien suojele.....	44—46
Opiskelijain verotus	47
Järjestöpoliittinen päätöslauselma	47-48
Tiedonantoja opintotoiminnasta	48 ,
Kokouksen päättäminen	48—50

SOS.DEM. NAISTEN KESKUSLIITON EDUSTAJAKOKOUS
HELSINGISSÄ HUHTIKUUN 2—3 PÄIVINÄ 1966

Sos.dem. Naisten Keskusliiton edustajakokous alkoi Helsingin Työväentalon juhlasalissa kello 11. Juhlasalin esiintymislavalle oli asetettu valtakunnan, Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen ja Sos.dem. Naisten Keskusliiton liput sekä koristeltu kukka-asetelmin. Kokous aloitettiin Työväen Orkesterin musiikkiesityksillä, joita johti kapellimestari Kalervo Tuukkanen. Tämän jälkeen Keskusliiton puheenjohtaja kansanedustaja Sylvi Siltanen piti puheen mainiten seuraavaa:

"Arvoisat kutsuvieraat, hyvät liittokokousedustajat, hyvät puolueoverit. Mieluisa tehtäväni on liittotoimikunnan puolesta toivottaa teidät kaikki toverillisesti tervetulleiksi liittomme edustajakokoukseen, jonka valmistelut on jouduttu suorittamaan keskellä vaalitaistelua, ja joka valmistelutyö tämän yhteensattuman vuoksi on varmasti mielenkiinnon suhteen hävinnyt erittäin jännittävälle vaalitaistelulle. Siitä huolimatta mielenkiinto itse tätä kokousta kohtaan meidän jäsenistömme keskuudessa on ollut kaiken kiitoksen ansaitsevaa ja sen kyllä huomaa tämän kokouksen osanottajamäärästä. Vaikka valmisteluihin onkin vaalien vuoksi jäänyt vähän aikaa, uskon, että näiksi kahdeksi päiväksi meillä on täällä aivan riittämiin asti asiaa, paremminkin liikaa kuin liian vähän, sillä ainahan meillä lopussa on tullut kova kiire.

Pääkysymyksen tässä edustajakokouksessa muodostaa naisten asemaa yhteiskunnassa käsittelevä alustus, jonka viime edustajakokouksen päätöksellä asetettu puolueen työryhmä on valmistamansa mietinnön muodossa tuonut tähän kokoukseen. Se tulee luultavasti tässä kokouksessa aiheuttamaan paljon keskustelua ja päätöksiäkin. Sen jälkeenhän asia on tarkoitus esittää marraskuussa kokoontuvalle puoluekokoukselle.

Oma mielenkiintonsa on luonnollisesti tapahtuneen toiminnan tarkastelussa, johon viime edustajakokouksesta kolme vuotta sitten tähän päivään asti mahtuu paljon asiaa, samoin kuin uutta toimikautta varten laadittuun työsuunnitelmaan.

Yhteistyö useiden suurten keskusjärjestöjen kanssa on näiden kulu-
neiden kolmen vuoden aikana muodostunut läheiseksi, ja meillä on syytä
siinä suhteessa lausua julki ilomme. Me iloitsemme myös siitä, että nä-
mä yhteisöt ovat kutsuamme noudattaen saapuneet edustajakokouksee-
me, sitä läsnäolollansa juhlistamaan, puhumattakaan itie isäpuoluees-
ta, jota täällä edustaa puolueen pääsihteeri.

Lausun teidät arvoisat kutsuvieraat vielä aivan erikoisesti tervetul-
leiksi.

Olemme, kuten sanottu, suorittaneet juuri valtiolliset viialit ja sivuut-
taneet sitä edeltäneen kireän vaalitaistelun. Sen aikana tulivat vedetyk-
si esiin ne monet yhteiskunnalliset epäkohdat, joita meidän maassam-
me on, mutta sen aikana tuli myös jälleen todetuksi se, että meillä on täällä
Suomessa yhdessä suhteessa olemme monia muita mai a onnellisem-
massa asemassa, nimittäin siinä, että me saamme elää rauhassa. Mei-
dän maamme kuuluu maailman rauhallisimpiin alueisiin. Meidän rajam-
me ovat todelliset rauhanrajat. Niiden takana asuvat kansat ovat ystä-
viämme, joihin meillä on hyvät suhteet. Näitä suhteita ei kansakun-
tana yksimielisesti kaikin keinoin pyrimme varjelemaan, sillä me tie-
dämme ja ymmärrämme, mitä merkitsee rauhan rikkoutuinen ja mi-
tä merkitsee sota. Sen vuoksi me iloitsemme siitä, että tällainen vaara
ei meitä uhkaa, vaan me saamme elää siinä mielessä turvallisesta elä-
mästä. Ja me toivomme hartaasti, ettei mitkään tapahtuma: maailmassa
tätä rauhantilaamme järkyttäisi.

Mutta sisäisten asioidemme kohdalla tilanne ei ole yhtä hyvä. Meil-
lä on monia suuria vakavia epäkohtia, joiden korjaamiseksi ovat tar-
peen niin hyvin lainsäädännölliset kuin muutkin toimenpiteet, epäkoh-
tia, jotka viime vuosina ovat vain kasvaneet, sen sijaan että muualla
maailmassa vallinneen nousukauden vallitessa sen seurauksena meidänkin
maassamme olisi pystytty hyväksi käyttämään. Me sosiaalidemokraatit
olemme viime vuosina olleet poliittisessa oppositiossa. Olen me arvostel-
leet ankarastikin maalaisliitto-keskustapuoleen johtamien porvarihalli-
tusten ja eduskunnan porvarienemmistön harjoittamaa sisä- ja talouspo-
liittikkaa. Emme ole vaitiollen voineet hyväksyä sitä, että (varakkaiden
piirien etuja on lisätty samaan aikaan kuin hintojen ja maksujen jat-
kuva nouseminen on kiristänyt äärimmilleen rityisesti vähävaraisten lap-
siperheiden sekä pienten kansaneläkkeiden varassa elävien ihmisten en-
nestäänkin tiukkaa toimeentuloa. Kymmeniä tuhansia maamme työky-
kyisiä kansalaisia on ilman työtä samaan aikaan kun meidän hallitsee
jatkuva asuntopula ja häikäilemättömät keinottelijat hallitsevat asun-
tomarkkinoilla, kun sensijaan, jos ehdotustemme mukaan jätiteiskunnan
tukemaa asuntotuotantoa olisi lisätty, olisi sillä toimenpiteellä sekä hel-
potettu työttömyyttä että asuntopulaa. Hallituspuolueiden taholta olemme

saaneet jatkuvasti syytöksiä siitä, että olemme oppositiossa siitä huolimatta, että me olemme oppositiossa ollessammekin esittäneet ajankoh-
 taisiin kysymyksiin parempia vaihtoehtoja, perampia menettelytapoja ja
 oikeudenmukaisempaa yhteiskuntapolitiikkaa. Emme me ole oppositios-
 sa vain opposition vuoksi. Me olemme vaatineet käännettä maassam-
 me harjoitetuun sisä- ja talouspolitiikkaan, jonka johdosta valtion kas-
 sa on nyt tyhjä ja kansalta kootut verovaratkkin käytetty moniksi vuo-
 siksi jo etukäteen. Nyt olemme tulleet käännekohtaan. Kansa on vaa-
 leissa antanut luottamuksensa sosialidemokraattiselle puolueelle, jopa
 siinä määrin, että tällainen äänivyöry on harvinaista meidän maamme
 historiassa. Luonnollisesti me olemme iloisia kansalta saamastamme
 voimakkaasta luottamuksesta ja tuesta, mutta me tiedämme sen mer-
 kitsevän myös suurta vastuuta. Samaan aikaan kuin muissa maissa on
 kaukonäköisesti käytetty hyväksi viime vuosina vallinnutta suotuisaa
 taloudellista suhdannetta, on meillä johdettu asioita niin, että valtion
 taloudellinen tila on katastrofaalinen ja että kymmenien tuhansien
 maamme kansalaisten on ollut pakko hakeutua naapurimaahamme Ruot-
 siin työhön ja vielä edemmäksikin. Näin siitä huolimatta, että esimer-
 kiksi palkansaajien veroruuvia on kiristetty äärimmilleen, sosiaalinen
 kehitys on kulkenut hitaasti eteenpäin ja suuret yhteiskunnalliset uudis-
 tukset, kuten esimerkiksi peruskoulun uudistus ovat jääneet odotta-
 maan käytännöllistä ratkaisua.

Me sosialidemokraatit olemme valmiit vastaamaan vaalivoitostamme,
 ottamaan osaltamme vastuun maan asioiden hoidosta. Käydyissä vaali-
 keskusteluissa olime esittäneet selkeän lähiaikojen tavoiteohjelmamme,
 jota suinkaan ei ole tarkoitettu vaalilupauksiksi vaan todelliseksi poh-
 jaksi mahdolliselle hallitusyhteistyöllekin, me tiedämme myös, että oh-
 jelmamme voidaan toteuttaa, mikäli muut puolueet tahtovat ryhtyä hoi-
 tamaan tämän maan asioita, niin että täällä jokainen kansalainen voi
 tuntea olevansa kotimaassaan, missä hän saa oikeudenmukaisen koh-
 telun ja kohtuullisen toimeentulon. Meidän ehdotuksessamme edellyte-
 tään, että hallitus ja eduskunta huolehtivat siitä, etteivät elintarvikkei-
 den hinnat nouse, että valtion lainoittama asuntotuotanto kaksinker-
 taistetaan, jolloin neljässä vuodessa valmistuu 200.000 uutta asuntoa,
 vuokratiskonta ja tonttikeinottelu lopetetaan, että kansaneläkeitä ko-
 rotetaan, että perheelle, joka menettää huoltajansa, ryhdytään maksa-
 maan perhe-eläkettä, että nykyinen väärä verotus oikeudenmukaiste-
 taan, että aloitetaan uusi maatalouspolitiikka, joka luo Suomeen hy-
 Vin ja turvallisesti elävien perheviljelmien maatalouden. Ehdotukses-
 samme todetaan edelleenkin, että rakentamalla ja edistämällä pientä
 ja SUURta teollisuutta luodaan vähintään 160.000 uutta teollista työpaik-
 kaa neljän vuoden aikana. Näin torjutaan työttömyys, jokainen nuori

ihminen saa työpaikan täällä kotona Suomessa. Lopuksi vanhentunut koulujärjestelmämme uudistetaan nykyaikaiseksi peruskouluksi. Nämä olivat meidän ehdotuksemme vaalikeskustelun aikana. Nyt; vaalien mentyä on porvaripuolueiden taholta leimattu nämä ehdotuksemme suureksi huijaukseksi, mitä ne suinkaan eivät ole. Tiedämme, että porvarillisen eduskunnan toiminnan jälkeen ohjelmaa ei ole helppo toteuttaa. Siinä tarvitaan suunnitelmallisuutta ja sitkeää työtä mutta kuten sanottu, me olemme valmiit vaikeuksista huolimatta ottamaan osamme vastuusta ja myös valmiit toteuttamaan esittämäämme ohjelmaa.

Valitsijat ovat vaaleissa osoittaneet hyväksyvänsä nämä asettamamme tavoitteet. Me kiitämme tästä luottamuksesta ja iloitsemme siitä, että hyvän vaalituloksen johdosta mahdollisuutemme toimia hädän tavoitteiden saavuttamiseksi ovat nyt paremmat kuin aikaisemmin. Erityisesti haluan lausua iloni siitä, että eduskunnassa on myös maisten osuus voimistunut, omassa ryhmässämme suorastaan 40 prosentilla. Se on määrätietoisen työn tulos, josta lämmin kiitos kaikille tämän tuloksen saavuttamisen puolesta työtä tehneille puolueen jäsenille) ja puolueen ystäville.

Hyvät toverit. Me olemme todenneet näin puolueen saaman suuren vaalivoiton. Olemme aiheellisesti iloisia voitostamme, mutta elämän lahjomattomien lakien mukaan emme ole välttyneet myöskään menetyksiltä näinä menneinä aikoina. Moni hyvä ja uuras toveri on poistunut joukostamme sen rajan taakse, josta ei ole paluuta. Ketään mainitsematta ja ketään unohtamatta olemme heille kaikille sydämestämme kiitollisia, kunnioitamme heitä.

Tänä vuonna on tullut kuluneeksi 100 vuotta erään kunnioitettavan tien raivaajamme Miina Sillanpään syntymästä ja huomenpa on hänen kuolemansa vuosipäivä. Me voimme tämän tunnetun ja tunnustetun edelläkävijämme merkeissä osoittaa kunnioitustamme ja kitollisuuttamme kaikille niille tovereille, joita ei enää joukossamme ole lunoilija Kailaan sanoin: Vaan katso, kaikki he kuitenkin mukana ovat, nekin, joiden tomu on uupunut vaeltamaan. Omistamme hiljaisen hetken vainajien muistolle.

Me sosialidemokraattiset naiset voimme tällä kertaa aliittaa tämän tärkeän edustajakokouksemme tavallista valoisammista merkeistä. Joskus on sanottu, että me teemme virheen siinä, kun vetoamme kansalaisten järkevään ajatteluun ja arvostelukykyyn että olemme rehellisiä. Uskon kuitenkin, että juuri rehellisyydellä ja vilpittömyydellä olemme saaneet kansalta sen luottamuksen, jota vaalivoittonamme osoittaa. Me emme käytä, emmekä halua käyttää poliittista valtaa vain rahan vuoksi. Me tahdomme toteuttaa periaatteitamme, ohjelmiamme, joiden tarkoituksena on erityisesti maamme vähävaraisen väen hienon Lisen ja ai-

neellisen tason kohottaminen. Me tiedämme myös sen, että yhteistyössä on meidän voimamme. Olkoon tämä kokous osoituksena siitä, että liittomme jäsenten keskuudessa vallinnut ja vallitseva luja aatteellinen yhteishenki saa paljon aikaan. Meillä on edessämme tärkeitä asioita, tärkeitä ratkaisuja. Toivon ja uskonkin, että tässä kokouksessa me jälleen kerran osoitamme olevamme kypsiä ratkaisuihin, ja että meitä yhteenliittävät siteet ovat lujat ja lämpimät. Tervetuloa!"

Puheen päätyttyä esitti Anni Vallanti lausuntaa: Hilja Liinamaa-Pärssisen kirjoittaman runon "Työläisnaisille" ja tuntemattoman runoilijan 'Kevätmyrsky'.

Kokouksen osanottajat lauloivat orkesterin säestyksellä Työväen marssin.

Kutsuvieraiden tervehdykset

Puheenjohtaja luovutti ensimmäisen puheenvuoron Sosialidemokraattisen Puolueen puoluesihteerille Kalle Pitsingille, joka tervehti puoluetoimikunnan puolesta kokousta toivottaen voittoisalle Sos. dem. Naisten Keskusliitolle hyvää menestystä.

Päätoimittaja Atte Pohjanmaa toivotti kokousedustajat tervetulleeksi Helsinkiin Suomen Sosialidemokraatin puolesta ja toi kokoukselle terveisensä myös Sosialidemokraattiselta Sanomalehtimiesliitolta.

Pääsihteeri Martti Pöysälä tervehti kokousta Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliiton ja Nuorten Kotkain Keskusliiton nimissä.

Puheenjohtaja Mauno Merilinna tervehti kokousta Suomen Sosialidemokraattisen Raittiusliiton puolesta.

Sihteeri Svea Degerman esitti Suomen Ammattijärjestön Naisjaoston tervehdyksen.

Pääsihteeri Olavi Hurri toi tervehdyksen Työväen Sivistysliitolta ja Työväen Matkailuliitolta.

Sihteeri Raakel Lehto koski tervehti kokousta Miina Sillanpään Seuran puolesta.

Puheenjohtaja Hilikka Kujala esitti tervehdyksensä Työväen Urheiluseurojen Keskusliiton, sen Naistoimikunnan ja Kuntoliikunnan Keskusliiton puolesta.

Kansanedustaja Edit Terästä edusti Kotien puolesta Keskusliittoa ja Lasten ja Nuorten Puolesta r.y:tä ja tervehti näiden järjestöjen puolesta kokousta lämpimin sanoin.

Ulkolaiset tervehdykset

Ruotsin Sosialidemokraattisen Naisliiton tervehdyksen esitti Helmi Samuelsson lausuen mm. seuraavaa: "Kiitän siitä, jettä olemme saaneet kutsun saapua tähän kokoukseen ja valitan, etten voi esittää tervehdystäni suomenkielellä. On erittäin hauska tulla Suomeen, koska meidän probleemamme ovat niin samanlaisia, että ikään kuin kaikki pohjoismaat kuuluisimme yhteen. Olen iloinen saamastanne vaalivoitosta. Saavuttamanne voitto saattaa muodostua suuntaa antavaksi muille pohjoismaille. Meillä on syksyllä omat vaalimme, joihin menämme paremmin toivein kuin edellisellä kerralla.

Tämän jälkeen puhuja kertoi ajankohtaisista Ruotsissa esiintyvistä ongelmista, joista on pulmalliseksi muodostunut väestön siirtyminen maaseudulta asutuskeskuksiin ja maaseudun autioitumine. Tilannetta on pyritty helpottamaan siten, että uusia teollisuuslaitoksia perustetaan vajaatyöllisyysalueille ja estämään muuttoliikkeen yhä suuri mmaksi paiminen.

Tämän jälkeen hän totesi, että teidän kokouksessanni käsitellään aihetta: naisten asema yhteiskunnassa ja kertoi, että Ruotsin Sosialidemokraattisen Naisliikkeen edellisessä edustajakokouksessa oli esillä sama kysymys. Ruotsissa on pyritty antamaan tytöille sama koulutus ja samanlaiset opiskelumahdollisuudet kuin pojillekin. Toitottavaa olisi, että tytöt käyttäisivät hyväkseen saamansa opin ja täyttisivät paikkansa yhteiskunnassa. Erittäin vaikeaksi on käynyt tilannet lasten hoidon järjestämisen kohdalla, josta ratkaisevasti riippuu, missä määrin naiset voivat käyttää hyväkseen saamaansa ammattikasvatusta.

Puhuja palasi uudelleen maatalouskysymykseen todeten, (että vaikka on seutuja, joissa ei ole tarpeeksi työpaikkoja, on taas tciisia alueita, joissa maatalous ei saa riittävästi työvoimaa.

Kuluttajain valistukseen on myös kiinnitetty viime aikoi ia erityisen suurta huomiota. Kysymys ei ole ollut yksinomaan jonkun tavaralaji'kkeen hinnasta, vaan kaupan koko palvelukoneistosta ja tavar tn laadusta.

Tervehdyksen yhteydessä kuultiin lyhyt selostus myös E lottsissa tahtuvasta kuntien yhdistämisestä. Puhuja kertoi, että erä: ssä kunnissa on aikaisemmin ollut viiden, kuuden kunnan asioita ho tamassa n. 100—150 henkeä, mutta yhdistämisen jälkeen tullaan toime en 30 henkilöllä. Naisten asema ei hänen kertomansa mukaan ole \laleissa ollut erityisen loistava. Esim. listoille sijoittelussa naiset ova t joutuneet syrjittyyn asemaan ja tästä johtuukin, että heidän edustui sensa luotamustehtävissä on edelleen liian vähäinen.

Edustaja kiitti kutsusta ja toivotti kokoukselle hyvää (menestystä ja hyviä päätöksiä".

Puheenjohtaja Sylvi Siltanen kiitti tervehdyksistä ja luki eri maista saapuneet ulkolaiset tervehdykset.

KOKOUSEDUSTAJIEN VALTUUKSIEN HYVÄKSYMINEN

Suoritettiin kokousedustajien nimenhuuto, jonka jälkeen kuultiin valtakirjojen tarkistajien seuraavansisältöinen lausunto:

Olemme liittotoimikunnan nimeäminä valtakirjojen tarkastajina tarkastaneet huhtikuun 2—3 päivinä kokoontuvan Sos.dem. Naisten Keskusliiton III edustajakokouksen edustajien valtakirjat ja todenneet ne asianmukaisiksi ja allekirjoituksilla varmennetuiksi.

Ehdotamme, että kaikille varsinaisille edustajille myönnettäisiin täydet edustajavaltuudet tai varaedustajille siinä tapauksessa, että varsinainen ei ole saapunut kokoukseen.

Puhe-, läsnäolo- ja esitysoikeuden ehdotamme myönnettäväksi kokoussäännöissä mainituille henkilöille sekä seuraaville eri työ- ja ohjelmaryhmien jäsenille: Svea Degermannille, Raili Ruusalalle, Ulla Tiilikaiselle ja Jenny Johanssonille. Läsnäolo-oikeutta esitämme kaikille kokousta seuraamaan saapuneille Sosialidemokraattisen Puolueen jäsenille.

Helsingissä huhtikuun 1 päivänä 1966.

Taimi Rinne-Virolainen

Ulla Suhonen

Enni Sokka

Edustajavaltuudet hyväksyttiin samoin kuin myös valtakirjojen tarkastajien tekemät esitykset.

Kokouksen päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja luki otteen Keskusliiton säännöistä, joissa määritellään edustajakokouksen koollekutsumistapa ja sen jälkeen kokouskutsun, joka on julkaistu Suomen Sosialk siokraatissa syyskuun 23 päivänä 1965. Kutsu kuului seuraavasti: "Kutsu as.dem. Naisten Keskusliiton III edustajakokoukseen. Sos.dem. Naisten Keskusliiton edustajakokous pidetään huhtikuun 2—3 päivinä 1966 Helsingissä, Helsingin työväentalon juhlasalissa alkaen ensimmäisenä kokouspäivänä kello 11.

Jokainen Keskusliiton jäsenjärjestö on oikeutettu lähettämään edustajakokoukseen yhden edustajan kutakin jäsenmääränsä alkavaa 100-lukua kohden, kuitenkin enintään neljä edustajaa. Edustus määräytyy edustajakokousta edeltäneen vuoden jälkimmäiseltä vuosipuoliskolta keskusliitolle suoritettua liittoveron perusteella. Jokaisella jäsenjärjestöllä on

oikeus tehdä edustajakokoukselle esityksiä, jotka on lähetettävä liiton liittotoimikunnalle tammikuun 1 päivään 1966 mennessä.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät ja työjärjestyksessä mainittavat asiat.

Helsingissä syyskuun 22 päivänä 1965.

Sos.dem. Naisten Keskusliiton liittotoimikunta."

Kun kokouksutsun johdosta ei tehty huomautuksia, tojiesi puheenjoh-taja kokouksen sääntöjen määräämällä tavalla koollekutsutuksi ja pää-tösvaltaiseksi.

Sos.dem. Naisten Keskusliiton III edustajakokouksen psanottajat

Kokousedustajat piirijärjestöttäin:

Helsingin Sos.dem. Naispiiri

Akateemisen Sd. Yhdistyksen naisj. Liisa Vasama.

H:gin Sd. Keskusteluseuran nasj. Esteri Kivi.

H:gin Kunnantyöntek. Sd. Yhd. naisj. Hilda Kulmala.

H:gin Sd. Naisyhdistys Raakel Lehtokoski, Kirsti Järvine i, Irja Nie-minen, Seija Kärkinen.

H: gin Raittius väen Sd. Yhd. naisj. Alli Kilpinen.

H:gin Sosialidemokr. ry:n naisj. Aino Nousiainen, Maija Heskimäki.

H:gin Sd. Ty.n naisj. Marjatta Pitkänen, Tyyne Paasivuoni.

H:gin Taloustyönt. Yhd. naisj. Hanna Möttönen.

Kallion Sd. naisj. Ester Forsman.

Karjalan Sd. Naiset Hilja Kopponen.

Kelkkalan Ty:n naisj. Lempi Karkulahti.

Käpylän Sd. Naisyhdistys Laila Leskinen.

Pakilan-Pirkkolan Sd. yhd. naisj. Fanny Haaja, Toini Lindgren.

Puistolan Sd. Ty:n naisj. Hilda Verho.

Pukinmäen Sd. yhd. Naiset Sylvia Silander.

Roihuvuoren Sd. Naisyhdistys Lempi Olander.

Sörnäisten Sd. Seuran naisj. Jenny Pohjanmaa, Taimi Rinlala.

Töölön Sd. Yhd. naisj. Milja Hello.

Vallilan Seudun Sd. Naiset Maire Lindholm.

Vallilan Ty:n naisj. Fiinu Gollanus, Elma Vallden.

Valtion Viran- ja Toimenhan. Helsingin Sd. Yhd. naisj. Bertta Eronen.

Etelä-Hämeen Sosialidemokraattinen Piiri r.y: Naisjaosto.

Forssan Ty:n naisj. Liisa Salminen, Saima Mäkilä.

Hämeenlinnan Ammattiyhd. väen Sd. Yhd. naisj. Eila Leskinen, Hilda Salomaa.

Hämeenlinnan Länt. Ty:n naisj. Elli Eloranta.
 Hämeenlinnan Sd. Naisyhdistys Anna-Liisa Kurvinen.
 Hämeenlinnan Ty:n naisj. Rauha Helkiö.
 Idänpään Ty:n naisj. Sanni Peltonen.
 Kylmäkosken Ty:n naisj. Aino Kangasaho.
 Lahden Sd. Naisyhdistys Kerttu Rantanen.
 Launosten Ty:n naisj. Kaisu Jylhä, Toini Koskinen.
 Länsi-Vanajan Ty:n naisj. Ida Berggvist.
 Riihimäen Seudun Sd. Naiset Taimi Vehviläinen.
 Riihimäen Ty:n naisj. Toini Ojanen.
 Toijalan Ty:n naisj. Kyllikki Sakala, Anna-Liisa Toivonen.
 Turengin Ty:n naisj. Helvi Peltonen.
 Valkeakosken Ty:n naisj. Eleonora Rautio.
 Viialan Ty:n naisj. Lempi Vainio.

Pohjois-Hämeen Sos.-dem. Naispiiri

Kalevan Sosialidemokr. naisj. Laina Ylönen, Saimi Virta.
 Koivistonkylän Ty:n naisj. Taimi Heiniö.
 Kuljun Sosialidemokr. naisj. Anna Mäkinen.
 Lempäälän Ty:n naisj. Linnea Kyrönpalo, Terttu Peltomäki.
 Messukylän Sd. Naisyhdistys Aili Salomaa, Lyyli Kuusi.
 Mäntylän Ty:n naisj. Helga Virtanen.
 Nokian Ty:n naisj. Ester Alhainen.
 Pispalan Sd. Ty:n naisj. Orvokki Karjalainen.
 Rantaperkiön Ty:n naisj. Siiri Vihijoki.
 Ruoveden kk:n Sd. Ty:n naisj. Aura Salminen.
 Sääksjärven Sd. Yhd. naisj. Lempi Salaluoto, Helena Kairimo.
 Tampereen Sd. Klubin naisj. Lempi Rothström.
 Tampereen Sosialidemokr. Naiset Jenny Matinaho.
 Tampereen Sd. Naisyhdistys Elsa Kolinen, Inkeri Wilkman, Helmi Salonen, Inkeri Lehtonen.
 Tampereen Sd. Toveriseuran naisj. Irma Moisio.
 Uudenkylän Ty Toverit ry:n naisj. Henni Petäjistö.
 Ylöjärven Pohj. Sd. Yhd. naisj. Anni Toimela.

Joensuun Sosialidemokraattinen Piiri r.y.n Naisjaosto.

Ilomantsin Ty:n naisj. Rauha Veck.
 Jakokosken Ty:n naisj. Linda Piironen.
 Kiteen Sd. Ty:n naisj. Rauha Rintanen.
 Kontiolahden Ty:n naisj. Eila Varis.

Lieksan Sd. Naisosasto Siiri Heikkinen.
 Nurmeksen Ty:n naisj. Kerttu Lappi, Alina Timonen.
 Outokummun Sd. Yhd. naisj. Elna Surakka.
 Pankakosken Sd. Yhd. naisj. Aira Sunikka, Elsa Kärki.
 Tohmajärven Kemien Ty:n naisj. Kaarina Malinen.
 Uimaharjun Ty:n naisj. Anja Toivonen.

Kajaanin Sos.-dem. Piiri ry:n Naisjaosto.

Hyrnsalmen Sd. Ty:n naisj. Bertta Toppinen.
 Kajaanin Sd. Ty:n naisj. Maire Kovalainen.
 Otanmäen Sd. Ty:n naisj. Rauha Oja.

Keski-Suomen Sos.-dem. Naispiiri.

Haapamäen Ty:n naisj. Aili Vuorela.
 Jyväskylän kaup. Sd. Naisten Kerho Eva Saastamoinen, T. ryne Hokkanen.

Keuruun Sd. Naisyhdistys Elna Hänninen.
 Kirkonmaan Sd. Ty:n naisj. Ellen Lehtonen.
 Konneveden kk:n Sd. naisj. Aino Vainio.
 Lievestuoreen Ty:n naisj. Toini Lindberg.
 Muuramen Ty:n naisj. Hanna Niittynen.
 Saarijärven Ty:n naisj. Elvi Björk, Ritva Oksanen.
 Suolahden Sd. Naisyhdistys Elsa Keurulainen.
 Säynätsalon Ty:n naisj. Liisi Leppänen.
 Tikkakosken Sd. Ty:n naisj. Elli Vuorimies.
 Uuraisten kk:n Sd. Ty:n naisj. Lempi Lappi.
 Vaajakosken Sosialidemokr. ry:n naisj. Aune Metsäniemi.
 Viitasaaren Ty:n naisj. Vera Pasanen.
 Äänekosken Ty:n naisj. Hanna Sorri, Elvi Blåberg.

Kuopion Sos.-dem. Naispiiri.

Iisalmen kk:n Sd. Ty:n naisj. Aune Tikka.
 Iisalmen Ty:n naisj. Elsa Ruotsalainen.
 Kuopion Sd. Naisyhdistys Dagmar Rossi.
 Kuopion Sd. Ty:n naisj. Kaija Kröger.
 Lapinlahden Sd. Ty:n naisj. Alma Korhonen.
 Lutilan Sd. Ty:n naisj. Sirkka Niiranen.
 Suonenjoen Sd. Ty:n naisj. Esteri Alhainen.
 Varkauden Ty:n naisj. Edla Heiskanen.

Kymen Sos.-dem. Naispiiri.

Anjalan Sd. Ty:n naisj. Seija Hyvärinen.
 Haminan Sd. Naisyhdistys Hellin Nevalainen.
 Inkeröisten Sd. Naisyhdistys Kaija Lahti, Klaara Tykkä.
 Karhulan Lant. Sd. Naisyhdistys Meeri Pellas, Tyyne Horto.
 Karhulan Sd. Ty:n Naisosasto Aliisa Hietanen, Sylvi Laine.
 Kotkan Sd. Naisyhdistys Martta Lumme, Helga Forss.
 Kouvolan Ty:n naisj. Rauha Kauppi, Sirkka Volanen.
 Kuusankosken Sd. Naisyhdistys Maila Peltola, Elsa Korhonen.
 Kymintehtaan Sd. Naisyhdistys Aili Väre, Katri Sihvola, Lahja Sulkanen.
 Länsi-Kotkan Sd. Ty:n naisj. Lilja Immonen, Aino Paavilainen.
 Metsolan Sd. Ty:n naisj. Leda Domander.
 Myllykosken Ty:n naisj. Hilikka Lilja.
 Neuvottoman Ty:n naisj. Sanni Mäkelä, Jenny Koisi.
 Otsolan Sosialidemokr. ry:n naisj. Martta Heikkilä, Vuokko Katainen.
 Popinniemen Sd. Naisyhdistys Elli Aronen, Laila Nurminen, Elsa Rouvinen, Laura Aronen.
 Pyhtään Sd. Naisyhdistys Katri Lindfors.
 Summankylän Ty:n naisj. Paula Porkka, Katri Salo.
 Tiutisen Sd. Naisyhdistys Vuokko Jansson.
 Virojoen Sd. Naisyhdistys Kerttu Rikkola.
 Voikkaan Sos.dem. Naisyhdistys Toini Sipola.

Lapin Sosialidemokraattinen Piiri r.y.n Naisjaosto.

Kemin Sd. Naisyhdistys Aune Karjalainen, Martta Ristimäki.
 Petäjäkosken Ty:n naisj. Alli Halonen.
 Rovaniemen Sd. Ty:n naisj. Julia Rytkönen.

Mikkelin Sosialidemokraattinen Piirijärjestö r.y.n Naisjaosto.

Heinolan kaup. Sd. Ty:n naisj. Aino Lindgren, Elbe Kuusela.
 Mikkelin Urh.väen Sd. Yhd. naisj. Sylvi Koljonen.
 Mäntyharjun Sd. Yhd. naisj. Irja Kupiainen.
 Pieksämäen Sd. Yhd. naisj. Irja Oranen.
 Puumalan Ty:n naisj. Martta Valtonen.
 Rantasalmen Ty Sovinto ry:n naisj. Ada Kärkkäinen.
 Ruokojärven Ty:n naisj. Saimi Mutikainen.
 Savonlinnan Sd. Naisyhdistys Maija Nykänen, Salme Virtanen.

Oulun Sosialidemokraattinen Piiri r.y:n Naisjaosto

Iin Sd. Ty:n naisi. Lyyli Päckilä.
 Martinniemen Sd. Ty:n naisj. Annikki Pajari.
 Oulun Sd. Naisyhdistys H ilja Leskelä, Anni Paso.
 Oulunsalon Sd. Ty:n naisj. Olga Kokko.
 Taivalkosken Sd. Ty:n naisj. Saga Korento.
 Ylivieskan Sd. Naiset ry. Anna Ojakangas.

Saimaan Sos.-dem. Naispiiri

Enson Ty:n naisj. Terttu Häsä, Hilja Meskanen.
 Imatrankosken Sd. Ty:n naisj. Meeri Raatema.
 Joutsenon Sd. Ty:n naisj. Hilda Sallinen.
 Korvenkylän Ty:n naisi. Kerttu Viskari.
 Lappeenrannan Ty:n naisj. Elin Salonen.
 Lauritsalan Sd. Ty:n naisj. Iiri Kontiainen.
 Parikkalan Sd. Ty:n naisj. Saara Putkinen.
 Parkkarilan Sd. Ty:n naisj. Siiri Lyytikäinen.
 Rasilan Sd. Ty:n naisj. Aune Harakka, Vieno Suikki.
 Simpeleen Sd. Naisyhdistys Rosa Suomalainen.
 Tainionkosken Sd. Naisyhdistys Rosa Öhrbom, Ina Both.
 Vuoksenniskan Sd. Naisyhdistys Siiri Karinen, Anni Rossi

Satakunnan Sos.-dem. Naispiiri.

Euran Ty:n naisj. Meeri Haapanen.
 Friitalan Ty:n naisj. Irja Terho.
 Harjavallan Sd. Ty. Yritys Naisj. Aune Malm, Aune Mankk|nen.
 Kaaron Sd. Ty:n naisj. Lyyli Sario, Ilta Malin
 Kankaanpään Ty:n naisj. Aake Suvento, Rakel Vanhatalo.
 Kauttuan Sd. Ty:n naisj. Alli Claver.
 Kyläsaaren Ty:n naisj. Kerttu Salminen.
 Musa-Liinaharjan Sosialidemokr. r.y:n naisj. Pirkko Valtonan, Marja Talasma.
 Nakkilan Ty:n naisj. Eeva Hakala.
 Panehan Ty:n naisj. Helga Mäkilä, Anna Vuolasaho.
 Pihlavan Sd. Ty:n naisj. Bertta Limnell.
 Porin Sd. Naisyhdistys Marjatta Eskola, Aino Virtanen, Aili Eskola, Annikki Lahtinen.
 Rauman Ty:n naisj. Ester Varho, Eeva Koste.
 Ruosniemen Ty:n naisj. Eva Kulola.

Toejoen Sd. Naisyhdistys Saara Vuorenpää, Rauni Myllymäki.
 Uotilan Sd. Naisyhdistys Kaisa Sjöblom.
 Uudenkoiviston Sd. Naisyhdistys Eila Keidas.
 Vanhakylän Sd. Ty:n naisj. Eva Venho, Irene Kivi.

Turunseudun Sos.-dem. Naispiiri.

Kaarinan Ty Uurtajan naisj. Ritva Huunonen.
 Kerttulin Sd. Yhd. naisj. Eva-Liisa Välke.
 Kurjenmäen ja Vasaramäen Sd. Yhd. naisj. Sirkka Lineri.
 Kärsämäen Sd. Yhd. naisj. Fanny Favén.
 Maarian Sd. Ty:n naisj. Aino Lautamies.
 Naantalin Ty:n naisj. Hilka Salmikivi.
 Nousiaisten Ty Jousi naisj. Maire Laine.
 Nummenmäen Sd. Yhd. naisj. Tuulikki Vehkaperä, Aino Isotalo.
 Salon Sd. Ty:n naisj. Olga Suomi, Alli Aaltola.
 Turun Karj. Sd. Yhd. naisj. Aura Poutanen.
 Turun Kunnantyönt. Sd. Yhd. naisj. Bertta Wink, Helvi Ristimäki.
 Turun Kutoma-alan Sd. Yhd. naisj. Anni Jaakkola.
 Turun Sd. Naisyhdistys Lydia Siren, Kaisu Mertano.
 Turun Urheiluväen Sosialistis. naisj. Salli Ruokonen, Elma Heinonen.
 Uskelan Ty:n naisj. Aili Nurmi.

Uudenmaan Sos.-dem. Naispiiri.

Espoon Sd. Keskustelus. naisj. Kaija Tihekari.
 Etelä-Espoon Sd. Ty:n naisj. Hilda Lilja.
 Hyvinkään Sd. Naisyhdistys Naimi Lassila.
 Hyvinkään kylän Ty:n naisj. Anni Raivio, Helena Lahti.
 Hyvinkään Rautatiel. Sd. Yhd. naisj. Ester Viitala, Mirjam Luukkonen.
 Itä-Hakkilan Sd. Yhd. naisj. Lyyli Alenius.
 Jokelan Ty:n naisj. Hilka Niemi, Edith Haavisto.
 Järvenpään Ty:n naisj. Irja Virta, Kirsti Korhonen.
 Karkkilan Sd. Ty:n naisj. Laura Suominen.
 Kauklahden Sd. Yhd. naisj. Aili Lahtinen.
 Keravan Ty:n naisj. Kaija Rantanen, Helmi Helenius.
 Keski-Espoon Sd. Yhd. naisj. Margit Loiske.
 Korson Sd. Ty:n naisj. Elsa Sellmer.
 Koskenmäen Ty:n naisj. Anna-Liisa Sallinen, Marjatta Eklund.
 Laaksolahden Sd. Yhd. naisj. Kirsti Happonen.
 Leppävaaran Sd. Naisten Kerho Riitta-Liisa Vepsä.
 Leppävaaran Sd. Ty:n naisj. Anni Järvinen, Karin Eräkari.

Lohjan Ty:n naisj. Lea Leivo.
 Nummelan Ty Elon naisj. Kerttu Lusenius.
 Ojakkalan Ty Alku naisj. Sirkka Litja.
 Orimattilan Ty:n naisj. Martta Verta, Kaisa Lehtinen.
 Porvoon Ty:n naisj. Siiri Korttinen.
 Rekolan Ty:n naisj. Emmi Salonen.
 Tapiolan Sd. Kerho naisj. Ester Karlsson.
 Terijoen Sd. Ty:n naisj. Kerttu Virtanen.
 Tikkurilan Ty:n naisj. Marjatta Kankaanpää.
 Virkkalan Työn naisj. Elsa Tähtinen, Ida Timo.

Vaasan l. Sosialidemokraattinen Piiri ry: Naisjaosto.

Kokkolan Sd. Keskustelus. naisj. Aili Metsäranta, Vera Haltala.
 Laihian Sd. Ty:n naisj. Seija Ranne.
 Lapuan Ty:n naisj. Sanelma Niemelä, Maija Toivio.
 Palosaaren Sd. Ty:n naisj. Laina Hakala, Elli Annala.
 Pietarsaaren Sd. Ty:n naisj. Elvi Aro, Sirkka Vanhanen.
 Seinäjoen Sd. Naisyhdistys, Milja Nenonen.
 Vaasan Sd. Toveriseuran naisj. Laina Mansikkamäki, Riitta*Puusti.
 Vaasan Ty:n naisj. Hulda Märsylä, Sylvia Sillanpää.

Kutsuvieraat:

Ulkolaiset:

Ruotsin Sos.-dem. Naisliitto: Margit Jansson ja Helmi ISamuelsson.
 Norja: Bjern Skau.

Kotimaiset:

Sos.-dem. Puoluetöimikunta: puoluesihtööri Kalle Pitsinki. Suomen Sosialidemokraatti: päätoimittaja Atte Pohjanmaa. Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto: Martti Pöysälä. Työväen Sivistysliitto: pääsihtööri Olavi Hurri. Suomen Ammattijärjestön Naisjaosto: sihtööri Svea Degerman. Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto ja Kuntoliikunnan Keskusliitto: Hilikka Kujala. Työväen Matkailuliitto: sihtööri Voitto Järvenkylä. Sos.-dem. Raittiusliitto: varapuheenjohtaja Mauno Merilinna. Kotien Puolesta Keskusliitto: kansanedustaja Edit Terästö. Miina Sillanpään Seura: sihtööri Raakel Lehtokoski.

Liittoneuvoston jäsenet:

Helsingin piiri Helvi Lindblom.
 Hämeen et. piiri Hilda Salomaa.
 Joensuun piiri Ellen Sykkö, Mirjam Puruskainen.

Kainuun piiri Aila Paasimaa, Maire Kovalainen.
Keski-Suomen piiri Aune Salama.
Kuopion piiri Edit Terästö.
Kymen piiri Kaija Lahti.
Mikkelin piiri Irja Oranen.
Oulun piiri Hanna Ojala.
Saimaan piiri Hilja Jyrkinen, Elin Salonen.
Satakunnan piiri Aili Eskola.
Turun piiri Armi Hellgren.
Uudenmaan piiri Laura Suominen.
Vaasan piiri Laila Ketola.

Liittoneuvoston lisäjäsenet:

Mikkelin piiri Anni Karttunen.
Lapin piiri Hellin Väyrynen.
Hämeen pohj. piiri Anni Flinck.
Kymen piiri Sirkka-Liisa Oksanen.
Turun piiri Salme Koikkalainen.

Liittotoimikunnan jäsenet:

Sylvi Siltanen
Taimi Rinne-Virolainen
Tyyne Paasivuori
Pirkko Meriluoto
Sinikka Luja
Helvi Saarinen
Alli Lahtinen
Anni Vallanti

Piiritoimikuntien edustajat:

Helsingin piiri Terttu Huotari.
Hämeen et.piiri Lyyli Aalto.
Hämeen pohj. piiri Ulla Mikkola.
Joensuun piiri Mirjam Puruskainen.
Keski-Suomen piiri Tyyne Hokkanen.
Kuopion piiri Hilma Utriainen.
Kymen piiri Sylvi Ranta.
Lapin piiri Kaarina Murto.
Saimaan piiri Vieno Suikki.

Oulun piiri Kerttu Jämsä.
 Uudenmaan piiri Edith Haavisto.
 Vaasan piiri Seidi Kuusisto.

Keskusliiton toimihenkilöt:

Taimi Rinne-Virolainen, Ulla Suhonen, Enni Sokka ja H'lkka Niemi.

Lehdistön edustajat:

Työväen Sanomalehdistön Tietotoimisto: Jenny Johansson.
 Suomen Sosialidemokraatti: Hilkka Wikman.

Kokousedustajia varaedustajineen oli yhteensä 288 edustajaa. Heidän lisäksi kutsuvieraita, liittoneuvoston, liittotoimikunnan, [piiritoimikuntien ja lehdistön edustajia sekä liiton toimihenkilöitä yht. 59 henkeä. Kokousta seuraamaan oli saapunut useita puolueen jäseniä.

KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

Kokousvirkillijat:

Liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti valittiin kokouksen puheenjohtajiksi liiton puheenjohtaja Sylvi Siltanen ja Elsa Kolin Hämeen pohj. piiristä, Margit Loiske Uudenmaan piiristä sekä Aili Väre Kymen piiristä. Sihteereinä toimivat Taimi Rinne-Virolainen, Ulla f Suhonen ja Enni Sokka.

Pöytäkirjan tarkastajiksi: Raakel Lehtokoski Helsingin jai'Hilkka Niemi Uudenmaan piiristä.

Ääntenlaskijoiksi: Liisa Vasama Helsingin, Helvi Peltonen Hämeen etel., Hilja Leskelä Oulun, Pirkko Valtonen Satakunnan ja Elvi Aro Vaasan piiristä.

Kokouksessa nimettiin seuraavat valiokunnat:

Menettelytapavaliokunta: Jenny Matinaho Hämeen pohj., Salme Virtanen Mikkelin, Laura Suominen Uudenmaan, Katri Lindfors Kymen ja Maire Lindholm Helsingin piiristä. Liittotoimikunnan edust ijiksi Sylvi Siltanen ja Tyyne Paasivuori sekä toimittaja Jenny Johansson.

Valistusasiainvaliokunta: Salli Ruokonen Turun, Kaija Krog r Kuopion, Eva Saastamoinen Keski-Suomen, Aune Karjalainen Lapin ja Rauha Oja Kainuun piiristä. Liittotoimikunnan edustajina Anni Vallanti la Annikki Saarela.

Talousvaliokunta: Irja Oranen Mikkelin, Ina Both Saimaan, Siiri Heikkinen Joensuun ja Elna Hänninen Keski-Suomen piiristä. Liittotoimikunnan edustajina Meeri Kalavainen ja Sinikka Luja.

Ohjelmavaliokunta: Rauha Week Joensuun, Anna Ojakangas Oulun, Kirsti Järvinen Helsingin ja Bertta Winck Turun piiristä. Liittotoimikunnan edustajina Alli Lahtinen ja Helvi Saarinen.

Järjestävä valiokunta: kokouksen puheenjohtajat ja liiton toimitsijat.

Kunkin valiokunnan puheenjohtajaksi nimettiin ensiksi mainittu henkilö.

Pöytäkirjan painattaminen

Edustajakokouksesta päätettiin laatia päätöspöytäkirja, johon lisäksi merkitään pääasiat käytetyistä puheenvuoroista. Pöytäkirjaan liitetään kokouksen esitysvihko ja nämä postitetaan kaikille Keskusliiton jäsenjärjestöille jälkivaatimuksella siten, että kokouskulujen peittämistä varten peritään 1 markka jäsentä kohden.

Kokouksen työjärjestyksen, työohjelman ja kokoussääntöjen hyväksyminen.

Työjärjestys.

Kokouksen työjärjestykseksi hyväksyttiin esitysvihossa oleva ehdotus, johon lisättiin liittotoimikunnan aloitteesta 25 asiaksi opiskelijoiden verotusta koskeva asia.

Työohjelma

LAUANTAINA huhtikuun 2 pnä

- Klo 11.00** Alotetaan edustajakokous
 Musiikkia: Työväen Orkesteri
 Avajaispuhe: Sylvi Siltanen
 Lausuntaa: Anni Vallanti
 Työväen marssi
 Kutsuvieraiden tervehdykset
 Asioiden käsittelyä
 „ 14.00—15.30 Lounastauko
 „ 15.30—17.00 Asioiden käsittelyä
 „ 19.00—21.00 Teatteriesitys Intiimiteatterissa

SUNNUNTAINA huhtikuun 3 pnä

- Klo 9.00** Työväen Naiskuoro

- „ 9.15—12.00 Asioiden käsittelyä
 12.00—13.30 Lounastauko
 „ 13.30—17.00 Asioiden käsittelyä
 „ 17.00 Kokouksen päättäminen
 Liittotoimikunnan ehdotus kokouksen työohjelmaksi hyvä csyttiin.

Kokoussäännöt

1. Puhe- ja päätösvaltaisia ovat niiden sos.-dem. naisyhdistysten ja työväenyhdistysten naisjaostojen vakinaiset edustajat, jotka [ovat suorittaneet keskusliitolle kuuluvan liittoveron vuoden 1965 loppuun saakka. Varaedustaja käyttää äänioikeuttaan vakinaisen ollessa estyneenä.

2. Esitys- ja puheoikeus on liittotoimikunnan ja liittoneuvoston jäsenillä, sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsenillä, piiri- ja toimikuntien edustajilla, liiton toimihenkilöillä ja niillä kokouksen osanotajilla, joille kokous erikoisella päätöksellä myöntää puheoikeuden.

3. Jokaisella äänioikeutetulla edustajalla on päätöksiä tehtäessä yksi ääni. Äänten mennessä tasan voittaa se kanta, johon toimivi kokouksen puheenjohtaja yhtyy. Vaaleissa ratkaisee arpaa. Vaalit toimitetaan umpilipuin, ellei kokous yksimielisesti toisin päättä. Äänestykset toimitetaan nostamalla esiin kullekin edustajalle jaettu edustajakortti.

4. Puheenvuorot on pyydetty kirjallisesti. Nimen lisäksi merkitään lapulle asia, mihin puheenvuoro halutaan. Puheenvuorot esitetilän puhujapaikalta. Kokouspuheenvuoro saa kestää korkeintaan 10 minuuttia.

5. Asia, jota ei ole mainittu edustajakokouksen esitysvihassa, ei voi tulla edustajakokouksen päätettäväksi, ellei se ole liittotoimikunnan esittämä tai ellei kokouksen päätösvaltainen enemmistö siihen suostu.

Liittotoimikunnan ehdotus hyväksyttiin.

Keskusliiton toimintakertomukset vuosilta 1963, 1964 ja 1965.

Vuoden 1963 toimintakertomuksen käsittelyn yhteydessä Eino Aro Pietarsaaresta ilmoitti, että maaliskuun 9 p:nä on Meeri Kalvainen ollut puhumassa Pietarsaaren Naisjaoston 20-vuotisjuhlassa eikä K:n vuotisjuhlassa niin kuin toimintakertomuksessa sanotaan. Päätettiin virallista oikeista pöytäkirjassa.

Muilta osin toimintakertomukset yllä mainituilta vuosilta hyväksyttiin keskustelutta.

Ilmoitusasioita.

Kokouksen sihteeri Taimi Rinne-Virolainen ilmoitti, että ruokailu, teatteri- ja tiedonannot on jaettu edustajien kokoussalkkuihin. Kokous-

kansliassa on myytävänä jäsenmerkkejä, pöytälippuja, retkeilypäivien liinoja ja kirjoja. Samalla hän ilmoitti, mitkä huoneet on varattu eri valiokunnille. Tämän jälkeen päätettiin pitää lounastauko.

Puheenjohtajan valinta.

Keskusliiton puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Sylvi Siltanen.

Sylvi Siltanen kiitti luottamuksesta mainiten mm. seuraavaa: "Hyvät toverit. Minä kiitän teitä luottamuksesta, jota olette osoittaneet valitsemalla minut vielä kerran tämän liiton johtoon. Se työ, jota yhteisesti teemme, on monta kertaa kovaa ja ankaraa aherrusta, mutta se on ollut hienoa hommaa sen vuoksi, että koko ajan olemme yksimielisesti yrittäneet samaan suuntaan. Tämä yhteinen pyrkimys on antanut voimaa meille liiton johtoportaalta oleville. Jäsenistön luottamus on ollut minulle henkilökohtaisestikin aivan korvaamaton apu. Kiitos teille! Yritetään edelleenkin tämä kolmivuotiskausi yhdessä eteenpäin."

Ilmoitusasioita.

Taimi Rinne-Virolainen ilmoitti, että ehdotukset liittoneuvoston lisäjäsenistä ja heidän henkilökohtaisista varajäsenistä pitäisi jättää puheenjohtajan pöydälle kirjallisesti mahdollisimman pian. Myös liittotoimikunnan jäsen ehdokkaiden nimet pitäisi tuoda hyvissä ajoin, että menettelytapavaliokunta pääsee näitä asioita käsittelemään.

Sihteerin valinta.

Keskusliiton sihteeriksi valittiin yksimielisesti edelleen Taimi Rinne-Virolainen.

Valittu sihteeri kiitti kokousedustajia luottamuksen osoituksesta ja toivoi, että yhteistyö säilyisi eteenkinpäin yhtä lämminhenkisenä kuin tähänkin saakka.

Ilmoitusasioita.

Kokouksen puheenjohtaja Elsa Kolininen ilmoitti, että ehdotukset liittotoimikunnan jäseniksi pitäisi tuoda heti. Samalla hän kehoitti menettelytapavaliokuntaa kokoontumaan.

Toimintasuunnitelma.

Keskusliiton sihteeri Taimi Rinne-Virolainen käytti toimintasuunnitelmaan liittyvän alustavan puheenvuoron mainiten mm. seuraavaa: "Nyt

käsiteltävä toimintasuunnitelma on tarkoitettu kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Kun kysymyksessä on näin pitkä ajanjakso, ei yksityiskohtien esiintuominen ole mahdollista. Lähempi ja yksityiskohtaisempi toimintasuunnitelma hyväksytään kunakin vuonna liittoneuvoston kokouksessa.

Kolme vuotta sitten pidetyssä edustajakokouksessa kiinnitettiin erityisesti huomiota naisten poliittisen aktiivisuuden lisäämiseen. Siitä huolimatta, että työtä edellä mainitun tavoitteen saavuttamiseksi on tehty vuosikausia, ei naisia paljonkaan näy julkisen elämän sektorilla. En puhu tästä asiasta sen enempää, koska kokousedustajille on jafettu moniste, joista selviää mm. naisten äänestysprosentit vuoteen 1962 saakka.

Organisaatiomme kehittämiseen nähden liittotoimikunta ai ole pitänyt aiheellisenä tehdä entiseen käytäntöön muutosesityksiä. Kaikki kuitenkin tiedämme, että organisaatiomme on edelleen yhtä kirjava kilin aikaisemminkin. Keskusliittoon kuuluu jäsenjärjestöinä n. 50 rekisteröityä nais-yhdistystä ja yli 300 naisjaostoa. Naispiirijärjestöistä on puolet rekisteröity ja toinen puoli rekisteröimättömiä. Meidän pitäisi tulevaisuudessa löytää yhdenmukainen linja: toimia joko rekisteröityinä tai rekisteröimättöminä kautta linjan kaikki järjestöportaavat mukaan lukien. Kuulisi nme mielellämme käsityksiänne siitä, mihin suuntaan organisaatiotamme pitäisi tulevaisuudessa kehittää."

Tämän jälkeen puhuja kiinnitti huomiota siihen, että perusjärjestöjen lukumäärä ei ole kohonnut edellisestä edustajakokouksesta Itähän mennessä odotusten mukaisesti. Valitettavaa on ollut työvoiman vähyys.

Muista toimintasuunnitelmaan kuuluvista tapahtumista kiinnitän huomiota vuoteen 1968, jolloin suoritetaan presidentin valitsijamies-, kunnallisia E-osuusliikkeiden edustajiston vaalit. Kaikkiin näihin vaaliin pitäisi valmistautua vähintään vuotta ennen vaalitoimitusta. Vaalioiganisaation ja kaiken työn suunnittelu riittävän aikaisin on tärkeätä siitä syystä, että suurin osa äänestäjistä määrittelee kantansa ennen varsinaisia vaalitaistelua. Lasketaan, että n. 15 % äänestäjistä jättää kannanmliärittelynsä viime hetkeen. On luonnollista, että kannanotoissaan epävarmfet äänestäjät vaikuttavat huomattavalla osuudella vaalin lopputulokseen ja näin ollen huomion kohdistaminen heihin on myös tärkeätä.

Vuonna 1969 kokoonnumme jälleen edustajakokoukseemme,! josta olisi saatava juhlava, koska liittomme täyttää silloin 10 vuotta. Seuraavassa edustajakokouksessa joudumme kiinnittämään huomiota myös seuraaviin eduskuntavaaleihin, jotka pidetään v. 1970, mikäli ma3n yleispoliittinen tilanne säilyy siinä määrin normaalina, ettei jouduta eduskunnan hajoittamiseen ja ennenaikaisiin vaaleihin.

Vaalivalmisteluissa näyttelee keskeistä osaa ehdokasasettelu. Olisi tarkoin harkittava esim. sitä kumpi menettelytapa naisten kohdalla on käytännössä parempi: asettaa paljon ehdokkaita tai keskittää muutamien

ehdokkaiden varaan. Tässä suhteessa ei liitto voi antaa mitään sitovia ohjeita, mutta paikallisesti pitäisi asiaa tarkoin harkita, koska pyrki-myksenämme on mahdollisimman usean ehdokkaan läpivieminen. Joka tapauksessa pitäisi ottaa huomioon erilaiset intressipiirit ehdokasasettelussa. Intressiryhmistä puheenollen viittaa mm. siihen, että palveluelinkeinoissa työskentelevien työntekijöiden lukumäärä kasvaa lähivuosina räjähdysmäisesti. Kun heistä on enemmistö naisia, on meillä suuri velvoite hankkia tältä sektorilta puolueemme kannatusta.

Opintotoiminta on Keskusliiton jäsenjärjestöissä menestynyt kohtalaisen hyvin. Toivomisen varaa on tietysti aina olemassa. Meidän tulisi erityisesti kiinnittää huomiota Työväen Sivistysliiton ja puolueemme järjestämiin kurssitilaisuuksiin. Naiset ovat näille kursseille osallistuneet valitettavan vähälukuisesti. Keskusliitolla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia eikä henkilökuntaa erillisten kurssien järjestämiseen eikä siinä olisi mitään järkeäkään, kun Sivistysliitto on varsinaisesti opinto-toimintaamme hoitava järjestö.

Erilaisista tilaisuuksista mainittakoon ensi kesänä pidettävät Keskusliiton retkeilypäivät ja seuraavana kesänä TUK:n liittojuhlat. Toivomme, että molempiin näihin jäsenistömme osallistuu suurin joukoin.

Syystoimintakaudella aloitamme työn piiritoimikuntien toimeenpanemilla virkailijoiden virkistyspäivillä ja syysneuvottelukokouksilla, jolloin täytyy erityisesti kiinnittää huomiota Aikamme Kuvastimen levikkiin.

Taloudellinen toiminta on toimintasuunnitelmaan liittyvä oleellinen osa. Seuraavien Kotien messujen ja erilaisten muiden näyttelytilaisuuksien yhteydessä pitäisi pyrkiä esiin tuomaan suomalaisia tuotteita sen lisäksi, että tavoitteena on naispiirijärjestöjen taloudellisen aseman parantaminen.

Keskustelu:

Alli Lahtinen käytti puheenvuoron naisten poliittisesta aktiivisuudesta mainiten mm. seuraavaa: "Niin kuin toimintakertomuksesta ilmenee, suorittaa Raili Ruusala tutkimuksen poliittisista naisliikkeistä. Olen itse suorittanut muutamia vuosia sitten pienoistutkimuksen omassa naisjärjestössä. Silloin 80 %:a vastaajista ilmoitti haluavansa enemmän aatteellisuutta. Tiedusteltuani, mitä he tarkoittavat aatteellisuudella ilmoitti eräs vastaajista, että me haluamme olla yhdessä. Yhdessä oleminen on meille sosialidemokraattisille naisille ollut aina tärkeää. Tällä hetkellä meidän on kuitenkin todettava, että pelkkä yhdessä oleminen ei ole aatteellisuutta. Yhdessä olemiselta edellytetään poliittista aktiivisuutta, sillä tämä on poliittisen naisjärjestön tehtävä. Poliittisella aktiivisuudella ei tarkoiteta yksistään äänestysaktiivisuutta, vaan kaikinpuolista osallistumista mielipiteen muodostukseen ja demokraattiseen päätöksen tekoon. Vuosikymmeniä jatkuneen vaalivalistuksen ansiosta olem-

me päässeet siihen, että naisten äänestysaktiivisuus on lähes yhtä suuri kuin miestenkin, mutta siitä huolimatta naisten poliittisessa käyttäytymisessä on eräitä piirteitä, joihin järjestöissämme pitää kiinnittää huomota.

Erityisen merkille pantavaa naisten keskuudessa on ollut se, että milloin vaalit käydään ankaramman painostuksen alaisina tai milloin vallitsee ideologisia ristiriitoja, naiset muuttuvat aktiivisesta äänestäjäjoukosta passiiviseksi. Niinkään on todettu, että siellä missä ympäristön kesken vallitsee poliittinen yksimielisyys on naisten äänestysaktiivisuus suuri, mutta missä eri puolueet kilpailevat keskenään, naisten äänestysaktiivisuus laskee. Naiset ovat epävarmoja omista mielipiteistään. Tähän viittaa prof. Pesosen tutkimus Tampereelta. Hänen tutkimuksensa mukaan on 82 % vähän tai ei ollenkaan kiinnostunut politiikasta ja näistäkin 30 % — vaikka onkin kiinnostunut politiikasta — yetäytyy syrjään kaikesta poliittisesta keskustelusta. Erityisen pelästyttävää on se, että poliittisiin puolueisiin kuuluvat naiset ovat haluttomampia keskustelemaan politiikasta kuin puolueiden ulkopuolella olevat. I T S . jäsenistömme ei ole kiinnostunut poliittisesta keskustelusta. Tämän pitäisi antaa meille ajattelemisen aihetta. Meille ei riitä, että saamme nafeet äänestämään, vaan heidät on saatava vaaleissa valitsemaan ja pysymään tiukasti oman vakaumuksensa kannalla. Oman jäsenistömme aktivoimisen lisäksi meidän pitäisi pystyä tekemään tehokasta ulospäin) suuntautuvaa valistustyötä.

Sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä ja -naisliikkeessä on aina ymmärretty kasvatus- ja opintotoiminnan merkitys. Valitettavasti on kuitenkin niin, että koko sodanjälkeinen aika on meiltä kuluhan muiden asioiden hoitamiseen emmekä ole voineet riittävästi keskittyä! poliittiseen kasvatustyöhön. Ilman periaatteellista kasvatustyötä emme pysty ratkaisemaan päivän kysymyksiä, emmekä voi sanoa olisiko joku poliittinen ratkaisu meidän kaannaltamme väärin tai oikein. Työväenliikkeen piirissä on aina pidetty naisten ja miesten tasa-arvoisuutta selvjänä, mutta käytännössä on kuitenkin jouduttu tekemään paljon työtä ennakkoluulojen voittamiseksi. Vuosien työn jälkeen olemme saaneet yljden naisen puolueen organisaatiossa luottamustehtäviin ja sama pätee edelleenkin myös yhteiskunnallisten luottamustehtävien alalla. Vaaleista olemme joutuneet keskittämään valistustyön yhden ehdokkaan hyväksi saadaksemme naisen eduskuntaan ja tämä ei ole suinkaan ollut puolueen edun mukaista. Kunnanvaltuustoihin on naisia saatu "tiputtamalla". Sosialidemokraattisissa naisissa on kaksi ryhmää: pieni aktiivisten poliitikkojen joukko ja suuri jäsenjoukko, joka ottaa suorittaakseen arvokkaita sosiaalisia ja seurallisia tehtäviä, mutta varovat visusti ottamatta kantaa politiikkaan. Kansanvaltaisessa puolueessa pitäisi jokaisen jäsenen osal-

listua poliittisen ohjelman muodostumiseen ja päätöksen tekoon. Samalla tavalla, kun me tarvitsemme kansanedustajia ja kunnanvaltuutettuja, tarvitsemme ihmisiä, jotka kontrolloivat edustajiemme työtä. Sen vuoksi meidän pitäisi saada lisätyksi poliittista aktiviteettia.

Siitä huolimatta, että alustusehdotuksessa on käytännölliset ehdotukset, haluan tähdentää eräitä toimenpiteitä, jotka pitäisi ottaa huomioon. Jokaisessa liittotoimikunnan ja liittoneuvoston kokouksessa otetaan naiskansanedustajien alustusten pohjalta käsiteltäväksi jokin periaatteellinen tai käytännöllinen poliittinen ongelma, joka laitetaan kiertokirjeeseen ja käsitellään jokaisen perusjärjestön kokouksessa. Piiritoimikunnat valvovat oman alueensa kansanedustajien työtä. Perusjärjestöissä pyritään lisäämään aatteellista valistustyötä seuraavasti: a) perustetaan aatteellista ja poliittista tietoa lisääviä opintokerhoja, b) kokouksiin valmistellaan jokin poliittiseen toimintaan liittyvä asia, c) ompeleuiltoihin valitaan säännöllisesti ajankohtaisesti kiinnostava esitys. Kaikin puolin seurataan poliittisia tapahtumia ja tehdään aloitteita kunnallisille elimille, piiritoimikunnille ja liittotoimikunnalle. Lyhyesti sanottuna: kaikissa järjestöportaissa kehitetään poliittista kasvatustyötä ja suunnataan mahdollisimman tehokkaasti ulospäin. Sosialidemokraattinen naisliike ei ole mikään itsetarkoitus, vaan sen pitää kasvattaa Suomen naisista itsenäisiä, valistuneita, aktiivisia kansalaisia ja sosialidemokraatteja".

Anni Flinck mainitsi että vaalivoiton jälkeen on ollut tilaisuus saada onnitteluja henkilöiltä, joita ei ole aikaisemmin osannut kuvitellaan kuuluvaksi sosialidemokraattien kannattajiin. Tämä asettaakin meille suuren vastuun. Kun olemme saaneet suuren vaalivoiton, on järjestöjemme toiminta myös noususuunnassa. Valitettavaa on, että meillä ei ole ollut eikä ilmeisesti tule lähitulevaisuudessakaan olemaan palkattuja toimitsijoita. Puhuja kiinnitti huomiota Keskusliiton järjestöorganisaatioon ja esitti, että rekisteröimistä koskeva asia olisi pohtimisen arvoisen. Anni Flinck oli naisten poliittisen aktiivisuuden lisäämisen suhteen samaa mieltä kuin edellinen puheenvuoron käyttäjä ja korosti erityisesti poliittisen kasvatuksen merkitystä.

Riitta-Liisa Vepsä tähdensi puheenvuorossaan, että puolueosastoksi rekisteröidyn naisyhdistyksen poliittinen aktiviteetti on suurempi kuin naisjaostojen. Naisyhdistykset saavat suoraan puolueelta postin, jonka pohjalta voidaan käydä poliittista keskustelua. Sitä vastoin naisjaostoissa ei tällaista tilaisuutta ole ja harvat jaoston jäsenet käyvät työväenyhdistysten kokouksissa. Puhuja tiedusteli, merkitseekö, jos kautta linjan toimitaan rekisteröimättömällä pohjalla, että olemassa olevat naisyhdistykset puretaan.

Taimi Rinne-Virolainen mainitsi, että vaikkakin kenttä pyrkisi toimimaan rekisteröimättömällä pohjalla, se tuskin nakerkisi sitä, että jo olemassa olevat naisyhdistykset purettaisiin. Luulen, että naisyhdistykset ja rekisteröidyt naispiirijärjestöt eivät tulisi siihen» suostumaan. Saattaa olla, että tulevaisuuden linja on toinen, mutta tällä hetkellä on ennen aikaista sanoa siitä mitään.

Toimintasuunnitelmaa ruvettiin käsittelemään kohta ~~Lahtelta~~.

P ä ä t ö s :

Kohdat organisaatio, vaalitoiminta, opinto- ja kasvatustoiminta sekä tilaisuudet hyväksyttiin. Keskustelu taloudellisesta ja sosiaalisesta toiminnasta.

Rosa Öhrbom toi puheenvuorossaan esille Tainionkosken Sos.-dem. Naisyhdistyksen kannan Lasten ja Nuorten Puolesta r.y:n adresseja koskevaan kysymykseen. Hän sanoi yhdistyksen tulleen siihen tulokseen, että adressit eivät mene nykyisellään kaupaksi. Hän ehdotti edustajakokoukselle, että painatettaisiin sellaisia adresseja, joissa on joko keskusliiton merkki tai kirjaimet SDP. Mikäli näin tehtäisiin, tietäisivät asiakkaat, että kysymyksessä on sosialidemokraattien adressit.

Taimi Rinne-Virolainen totesi, että Tainionkosken Sos.-dem. Naisyhdistyksen aloitetta ei voitu ottaa esitysviikkoon, koska kysymys on toisen järjestön toimintapiiriin kuuluvasta asiasta. Edustajakokous voi luonnollisesti tehdä päätöksen toivomuksen esittämisestä Lasten ja Nuorten Puolesta r.y:lle, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi. Toisaalta pitäisi ottaa kuitenkin huomioon, että selvällä puoluetunnuksella varustetut adressit tuskin menisivät kaupaksi senkään vertaa kuin nyt markkinoilla olevat.

P ä ä t ö s :

Sosiaalinen ja taloudellinen toiminta hyväksyttiin liittotalonmuokkunnan esittämässä muodossa.

Kerttu Rantanen käytti puheenvuoron kohtaan lähiajan toiminta ja toivotti kaikki tervetulleeksi Lahteen keskusliiton retkeilypäiville. Puheenjohtaja kiitti kokouksen puolesta tästä kutsusta.

Irja Lönngren tiedusteli kokousedustajien mielipidettä Sos.-dem. Naisten Viestiin julkaisemisesta koskevaan asiaan. Hän mainitsi, että tätä lehteä tilataan liian vähän, joten lehden julkaiseminen on kunnattamaton. Hän lisäksi toivoi, että järjestöjen virkailijajailmoitukset lähetettäisiin lehteen riittävän ajoissa.

Hilda Salomaa toivotti Etelä-Hämeen piirin puolesta • sanottajat Lahteen tervetulleeksi. Samalla hän esitti, että retkeilypäivien esiintymispuvut säilytettäisiin ja pyrittäisiin sosialidemokraattisten B-listen yh-

tenäiseen pukumalliin. Vaiikka emme matkikkaan porvareita, viittaaan maatalousnaisiin ja Marttoihin. Oman piirimme alueella on moni esittänyt tällaisen toivomuksen. Kun kokoonnumme maakuntajuhlille ja muihin yhteisiin tilaisuuksiin, olisi miellyttävää, että merkin lisäksi olisi yhtenäinen puku.

P ä ä t ö s :

Lähiajan toiminta hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Tämän jälkeen puheenjohtaja totesi, että toimintasuunnitelma on tullut kokonaisuudessaan käsitellyksi ja hyväksytyksi.

Liittoneuvoston valinta

Kokouksen puheenjohtaja luki piirikokousten ehdotukset liittoneuvoston varsinaisiksi ja varajäseniksi. Piirijärjestöittäin esitettiin seuraavia henkilöitä liittoneuvostoon: Helsingin piiri: varsinaiseksi Irja Lönnngren, varalle Eila Vuokko. Hämeen eteläinen: Eleonora Rautio, varajäsen Kerttu Rantanen, Hämeen pohjoinen: Saima Kankare, varajäsen Linnan Kyrönpalo. Joensuun piiri: Ellen Sykkö, varajäsen Mirjam Puruskainen. Kajaanin piiri: Aila Paasimaa, varajäsen Vappu Auranen. Keski-Suomen piiri: Aune Salama, varajäsen Anni Ahonen. Kuopion piiri: Edit Terästä ja varajäsen Salli Nurmi. Kymen piiri: Kaija Lahti, varajäsen Aili Väre. Lapin piiri: Taimi Lainas, vasajäsen Kaarina Murto. Mikkelin piiri: Irja Oranen, varajäsen Maire Haapasalo, Oulun piiri: Hilikka Tervonen, varajäsen Laila Heiskanen. Saimaan piiri: Vieno Suikki, varajäsen Lyyli Kujala. Satakunnan piiri: Pirkko Valtonen, varajäsen Irja Terho. Turun piiri: Salme Koikkalainen, varajäsen Irja Niinivirta. Uudenmaan piiri: Laura Suominen, varajäsen Margit Loiske. Vaasan piiri: Laila Ketola, varajäsen Katri Iitiä.

Anna-Liisa Kurvinen ehdotti, että Liittoneuvoston vaali siirrettäisiin seuraavaan päivään, koska kokouksen aika on kulunut jo niin pitkälle, että asiaa ei ehditä huolellisesti käsitellä.

Taimi Rinne-Virolainen viittasi keskusliiton sääntöjen siihen kohtaan, missä määritellään liittoneuvoston jäsenten valinta. Hän totesi, että edustajakokouksen tehtävänä on sääntöjen mukaan piirijärjestöjen esityksen vahvistaminen. Lisäjäsenet ja heidän varajäsenet valitsee edustajakokous.

Liittoneuvosto valittiin piirijärjestöjen ehdotusten mukaisesti.

Liittotoimikunnan valinta

Jenny Matinaho esitti kokoukselle ehdotuksen liittotoimikunnan kokoonpanoksi. Menettelytapavaliokunnan ehdotuksen pohjalta valittiin liittotoimikuntaan yksimielisesti entiset jäsenet, joita puheenjohtajan ja sihteerin lisäksi ovat: Tyyne Paasivuori, Meeri Kalavaineil, Alli Lahtinen, Sinikka Luja, Pirkko Meriluoto, Annikki Saarela, Helv Saarinen ja Anni Vallanti.

Tämän jälkeen puheenjohtaja kiitti kokouksen osanottaja ja toivotti hyvää teatteri-iltaa sekä ilmoitti, että kokousta jatketaan) seuraavana päivänä kello 9.

Toinen kokouspäivä

Kokous aloitettiin Helsingin Työväen naiskuoron laulutervehdyksillä. Kuoroa johti Maija Lehtinen. Tämän jälkeen sihteeri suoritti edustajien nimenhuudon ja siirryttiin asioiden käsittelyyn.

*, Naisten asema yhteiskunnassa
(esitysvihkossa siv. 48—53)*

Keskustelu :

Svea Dagerman aloitti yleiskeskustelun mainiten mm. seuraavaa:
"Jotkut ovat ennustaneet, että kun maamme on kaikin puolin hyvinvointivaltio, naisten osuus työmarkkinoilla vähenee. Pitemmän ajanjakson huomioon ottaen on elintasomme jo mennyt parempaan suuntaan, mutta se ei ole vielä antanut mitään tukea väitteelle. Esitysvihkossa olevassa alustuksessa todetaan, miten suuren osuuden naiset muodostavat työvoiman kokonaisuudesta. Meillä on ollut vuoden 1860 väestölaskennassa yli 2.003.000 ammattiaktiiviväestöä, joista lähes 910.000 naisia. Vuonna 1964 laadittu ennuste osoittaa, että vuoteen 1990 mennessä naisten osuus tulisi olemaan 40 % työvoimasta. Naimisissa olevien naisten osuus työmarkkinoilla lisääntyy jatkuvasti. Työntekijäryhmässä oli v. 1950 naimisissa olevia naisia 27,2 % ja v. 1960 40 %.

Haluan kiinnittää huomiota myös työllisyyteen, työssäoloon ja ammattikurssitoimintaan. Vastainen kehitys on kovasti riippuvainen siitä, saammeko lisää työpaikkoja ja edistyykö teollistaminen. Teollistamisen edistymisenhän loisi lisää työpaikkoja erilaisilla palvelualoilla. Työttömyyden lisäksi on tietenkin monia muita ongelmia, jotka vaikuttavat työllisyyteen. Talousneuvosto on ennustanut tai lausunut julkisuudessa ajatuksen, että 1970-luvun alkupuolella on työvoimasta puutetta. Mikäli näin tulisi käymään olisi naisilla paljon helpompaa saada työmarkkinoilla ne oikeudet, joita nyt yritämme. Meillä on työllisyystilanne ollut pitkän

aikaa varsin ikävä. Tämän vuoden alkupuolella oli virallisesti ilmoitettuja työttömiä 40.000, joista naisia 10.000. Näiden lukujen lisäksi on valtion ja kuntien varoilla sijoitettu työhön lähes 100.000 henkeä. Näistä ei työttömyyslukuissa puhuta mitään eikä myöskään piilotyöttömyydestä. Laskuista ovat pois myös ne 71.000 suomalaista, jotka ovat Ruotsin työmarkkinoilla. Meillä yleensä todetaan, että työttömyysprosenttimme — 1,5 — on kansainvälisen mittapuun mukaan alhainen, jätetään huomioon ottamatta ne tekijät, joista edellä mainitsin.

Muista polttavista kysymyksistä mainittakoon naisten ammattikasvatus, perusammattikoulutus, jatko-opetus, täydennyskoulutus jne., joita olisi välttämättä kehitettävä voidaksemme saada ihmisille paremmat toimeentulomahdollisuudet. Teoriassa voi kuka tahansa, joka ilmoittautuu työnvälitykseen, saada ammattikoulutusta ja täydennyskoulutustakin, mutta käytännössä tämä systeemi ei pyöri tyydyttävästi. Työn saanti, ammattitaito, työkyky ja muut tällaiset tekijät vaikuttavat palkan määrään. Valaisen asiaa muutamalla esimerkillä. Vuonna 1965 oli toisella vuosineljänneksellä suoritettun virallisen laskennan mukaan naisten keskituntiansio miesten keskituntiansiosta koko teollisuudessa 67,9 %. Pohjoismaisittain katsottuna olemme jäljessä. Samapalkkaisuusperiaatteen toteuttamiseen ei ole vielä päästy. Kunnallisella alalla ovat miesten keskituntiansiot keveissä sekatoissa 3,40 markkaa ja naisten raskaissa sekatoissa 2,74 markkaa. Erot ovat epäoikeudenmukaisia, joihin me jatkuvasti kiinnitämme huomiota. Työllisyys- ja palkkakysymyksistä voimme siirtyä tarkastelemaan eläkeikään ja eläkkeisiin liittyviä kysymyksiä. Naisten kohdalla tämä on erittäin ikävällä tolalla. Vuoden 1965—66 vaihteessa oli vanhuuseläke miehillä keskimäärin 166,13 markkaa kuukaudessa ja naisilla vastaava summa 85,39 markkaa. Ero oli siis näin suuri, joka johtuu monista tekijöistä. Eräs näkökohta on syytä tässäkin yhteydessä vastaisuutta ajatellen mainita. Jos äidit jäävät kotiin lasten pieninä ollessa, menettävät he tietyn osuuden eläkkeeseen.

Eräs kaikkein vaikeimpia ongelmia on lasten päivähoitokysymys. Päivähoitoa pidettiin ennen täysin sosiaalisena kysymyksenä. Kokopäivähoitoon otettiin kaikkein köyhimmistä perheistä lapsia. Sellaisista, joista oli kertakaikkiaan pakko ottaa. Nyt päivähoitoa pidetään työmarkkinakysymyksenä. Lasten päivähoidon järjestäminen oikealla tavalla merkitsee naisille suurempaa valinnan vapautta mm. sen välillä ollaanko ansiotyössä puolipäivää, koko päivä tai jotain muuta. Taka-vuosina olemme saaneet virallisia tietoja niistä päivähoitolaitoksista, jotka ovat saaneet valtion apua. Vuonna 1964 suoritettiin laajempi selvitys, josta käy selville, että kunnallisia 'päivähoitolaitoksia oli yhteensä koiko maassa 348, yksityisiä 260 eli yhteensä 608. Lapsia oli puolipäiväosastoilla kaikkiaan 17.068, kokopäiväosastoilla 11.805, yhteensä 28.873.

Koululaisten päiväkoteja oli 10 ja näissä lapsia 322. Luvuista käy tilanne selville Ikkolmaassa. Nähdäkseni ainoa oikea tie tulevaisuudessa on, että kunnat rakennuttavat ja ylläpitävät lasten päiväkoteja sekä laajennettuja lastenseimiä, leikkikouluja, lastentarhoja ja koululaisten! päiväkoteja. Kunnallinen sektori on se, joka antaa suurimman turvan, koska voimme itse seurata ja valvoa näiden laitosten toimintaa. SuoriteAista selvityksestä käy ilmi, että on sellaisia laitoksia toiminnassa —I jopa seurakuntien piirissä — jotka eivät suostu vastaamaan kysymyksiin. Työmarkkinakysymyksenä lasten hoidon järjestäminen on vuorotyön takia vaikeaa. Vuorotyö kuitenkin näyttää naisten kohdalla tulevan yhä enenevässä määrin kuvaan. Palvelulaitosten aukioloaika ei ole sellainen, että se palvelisi niitä koteja, joista käydään vuorotyössä. Tassit yhteydessä voidaan kiinnittää huomiota myös puistotäti- ja kesäsiirtoiat toimintaan, joita pitäisi kehittää kunnalliselta pohjalta. On todettu, että kesäsiirtoiloita on perustettu pelkästään hyötymistarkoituksessa, joita on terveydenhoitoviranomaisten vaatimuksesta jouduttu purkamaan. I Lapsille pitäisi saada myös vakuutus tapaturmien varalle päivähoito jfc. koulumatkoilla kaikissa vaiheissa.

Lakisääteinen äitiysloma puuttuu maastamme kokonaan. I Mikäli äiti pitää joko työehtosopimuksen mukaisesti tai omalla kustannuksellaan pitempää äitiyslomaa, josta sairausvakuutus maksaa äitiysrahan, vaikuttaa sekin eläkkeeseen. Äidiksi tuleminen pitäisi yhä enemmän kytkeä järkevään perhesuunnitteluun. Täytyisi päästä siihen, eijtä ei esim. kahden vuoden aikana menettäisi eläkeoikeuksia. Myös perhe-eläkekysymys on ollut varsin aktueUli. Asia tulee ilmeisesti syksyllä eduskuntakäsittelyyn. Asia kenties kohtaa tiettyjen piirien taholta vastustusta ja sen suuntaista pyrkimystä, että vähävaraiset ovat vaarassa jäädä kaikkein pienimmälle perhe-eläkkeelle. Meidän ei kuitenkaan kannata asiasta tässä vaiheessa vielä olla kovin huolestuneita, vaan katsotaan, mitä uusi eduskunta saa aikaan. Pääasia on tällä hetkellä, että naisten ammattikasvatus, heidän ohjaamisensa uusille ammattialoille, uudelleen koulutus, osa-aikatyö ja monet muut ajankohtaiset kysymykset saataisiin hoidetuksi. Osa-aikatyöstä puhuminen ei ole tällä hetkellä erityisen mieluista, koska monilla suurilla paikkakunnilla on paljon kokopäivätyötä tarvitsevia; iäkkäämpiä naisia. He katsovat, että tilannetta heidän osaltan ei voida helpottaa edes uudelleen koulutuksen avulla, sillä palveluvuosi ai aikaisemmassa ammatissa on jo niin paljon, ettei ammattipätevyyden hankkiminen jollekin aivan uudelle alalle ole ilmeisestikään mahdollista.

Ilmoitusasioita

Taimi Rinne-Virolainen ilmoitti matkalaskujen perimisen ja ruokailuun liittyvistä käytännön asioista.

Irja Oranen ilmoitti, missä ja milloin talousvaliokunta kokoontuu ja kehoitti valiokunnan jäseniä saapumaan kokoukseen.

Keskustelua

Helvi Saarinen käytti puheenvuoron täydentääkseen monisteena kokoukselle jaettua alustusta aiheesta: "Terveysten- ja sairaanhoito. Meidän maassamme on terveydentila lasten keskuudessa aika hyvä, mutta vanhempien ikäluokkien ja syrjäisten seutujen asukkaiden parissa huono. On todettu, että 35—50-vuotiaat miehet ovat erittäin huonokuntoisia ja kansainvälisten tilastojen valossa miltei maailman huonoimpia. Nyt on otettava kyllä huomioon, että tämä ikäluokka on kestänyt sodan paineen. Jotta saisimme terveydenhoidon alalla yhtenäisen järjestelmän, pitäisi kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin: 1) sairauden ennalta ehkäisyyn, 2) sairauksien mahdollisimman varhaiseen toteamiseen ja 3) sellaisen terveydenhoito- ja lääkintäpalvelun luomiseen, joka on täysin aukoton ja alkaa jo ennen lapsen syntymää tai alkaa joka tapauksessa vastasyntyneestä ja ulottuu vanhukseen asti. Kun ajatellaamme tämänhetkistä tilannetta niin äiti lopettaa neuvolassa käynnin, kun lapsi on vuoden vanha, vaikka lapsi olisi oikeutettu neuvolahoitoon kouluikänsä saakka. Mikäli lapsi on oppivelvollisuuskoulussa hän joutuu terveydenhuollon piiriin, mutta jos siirtyy oppikouluun tai muualle, hoito jälleen katkeaa. Äitiysneuvolassa ja armeijassa suoritettavia tarkastuksia lukuunottamatta maassamme ei ole minkäänlaista yleistä terveydenhoitoa.

Jotta tämä järjestelmä saataisiin aukottomaksi, pitäisi neuvolatoiminta saada täydellisemmäksi kuin nykyisin ja käyttää lieviä pakotteita, että äidit kouluikänsä saakka käyttäisivät säännöllisesti lapsensa tarkastuksissa ja että neuvolaan liitettäisiin lasten hammashoito. Pienten lasten hampaat alkavat maassamme olla jo ennen kouluikää varsin huonoja. Kouluikäisten terveydenhoito hammashoitoinen pitäisi ulottaa kaikkiin koululaisiin eikä vaan kansakouluun. Koulun jälkeen pitäisi olla mahdollisuus käydä määräaikaissa pakollisissa tarkastuksissa. Tarvitaan entistä täydellisempi terveydenhoitojärjestelmä. Emme voi tyytyä siihen, että ainoastaan tuberkuloositarkastuksia toimeenpannaan noin kaksivuosisikauksittain. Tämä on tietysti taloudellinen kysymys, mutta luulin sen ajan mukana korvautuvan sairauskustannusten pienenemisellä. Kansaneläkelaitoksen autoklinikka toiminta maamme pohjoisosissa on tuottanut hyviä kokemuksia. Esim. tätä toimintaa voitaisiin laajentaa terveystarkastuksen järjestämiseksi eri puolilla maatamme. Rintamaiden kunnissa pitäisi luopua nurkkapatriotismista ja perustaa kuntien yhteisiä terveysasemia useampine lääkäreineen, sairaanhoitajineen ja täy-

dellisine välineineen. Nythän on joka kunnassa — ei kaikiisa — kunnanlääkäri ja terveyssisar ja puutteelliset välineet. Vanhat 'ennakkoluulot ovat hidastamassa kuntien välistä yhteistoimintaa tällä alalla.

Mitä tulee sairaanhoidon korvaamiseen on siitä puhuttu vuodesta 1911 alkaen ja vasta v. 1964 saatiin sairausvakuutus toteutetuksi. Puhuminen tästä asiasta kesti 53 vuotta. Siitä huolimatta sairausvakuutuslakimme on epätäydellinen. Laissa on pari, kolme kohtaa, joiden muuttaminen ei olisi vaikeata, muutta ne merkitsisivät huomattavial muutoksia. Tällöin kiinnittäisin ensiksi huomiota vanhuksiin. Vanhusten Itäikki lääkkeet pitäisi olla ilmaisia etenkin silloin, kun kysymyksessä on] täyden tukiosan saaja. Vanhusten menoissa lääkemenot muodostavat kaikkein suurimman kustannuserän. Toinen uudistus, joka pitäisi saada lön lain nykyisen ns. toissijaisuuden poistaminen. Laissa on nimittäin sellainen valitettava kohta, että jos joku saa esim. jonkin muun lainjperusteella korvausta taikka TELLin perusteella samasta sairaudesta [niin nämä korvaukset suoritetaan ensiksi ja vasta sen jälkeen sairausvakuutuksen mukainen päiväraha. Kun korvaus loppuu tai menee yhtäik ia. saattaa käydä niin, että sairausvakuutuksen mukaista päivärahaa ei Si a koskaan.

Vakuutetulle on tietysti samantekevää, mitä kautta häi saa korvauksen, mutta tämä pykälä aiheuttaa sen, että koneisto in käytännössä tavattoman kankea ja hankala sekä hidastaa asioidenl käsittelyä, kun tapaus kerrallaan on monista laitoksista tutkittava, saalfc ko. henkilö korvausta jostain muualta. Meidän pitäisi saada kiireineii apu sairaalle ihmiselle ja päästävä siihen, että sairausvakuutus miksa korvauksen ensisijaisena ja vasta sen jälkeen lähdetään pohtimaan muiden lakien suomia mahdollisuuksia. Lakiin pitäisi edelleen liittää täydellinen kuntouttaminen. Ruotsissa tämä puoli on toteutettu - siten että kun joku henkilö on saanut 100 markkaa, hän joutuu täydelliseen terveys-tarkastukseen, jossa arvioidaan mitä kuntouttamisen suhteeli voidaan tehdä sekä lääkinnällisesti että ammatillisesti. Tämä pitäisiI meilläkin liittää sairausvakuutukseen, koska se ei paljon lisäisi kustannuksia.

Eräs uudistus, joka on laaja kustannuskysymys, on karenssiajan pu-dottaminen kolmeen päivään tai sen muuttaminen niin, että jps sairaus kestää tietyn ajan, ei karenssiaikaa laskettaisi lainkaan. l Ruotsissa mennään ensi vuoden alusta karenssimattomaan päivärahaan lts. ensimmäisestä sairauspäivästä alkaen suoritetaan päivärahaa.

Haluan mainita muutaman sanan eläkkeistä. Maassamme pitäisi suorittaa pikainen tutkimus siitä, mikä on eri eläkkeensaajien asaima. Kansaneläkkeen saajat mim. ovat nykyisin kovin erilaisessa asemaissa. Maa-seudulla ison tilan syytinkiläinen on huomattavasti paremmaisai taloudellisessa asemassa kuin monet muut kansaneläkeläiset. Lakia pitäisi muuttaa niin, että eläketuki kyetään osoittamaan sitä välttämättömälsti tarvit-

Seville ja luovuttaisiin yleisistä korouksista kokonaan, koska ne eivät kuitenkaan auta niitä,, jotka kaikkein kipeimmin olisivat taloudellisen tuen tarpeessa.

Maahamme pitäisi saada myös niin täydellinen perhe-eläkejärjestelmä, että se turvaisi koko kansan. Lain mukaan pitäisi kyetä turvaamaan perheelle toimeentulo perhehuoltajan tultua työkyvyttömäksi tai kuoltua katsomatta siihen onko kysymyksessä nainen tai mies. Mikäli jäljelle jäävä huoltaja on nuorehko, pitäisi lailla varmistaa hänen ammattikoulutuksensa ja perheen elatus koulutuksen aikana. Edellä mainittuja uudistuksia pitäisin kiireellisimpinä."

Kerttu Rantanen totesi, että olemme jo kauan aikaa puhuneet naisten tasa-arvoisuudesta. Samapalkkaisuus on kuitenkin edelleenkin utopiaa ja syyt, joilla sitä vastustetaan, ovat keinotekoisia. Puhuja kertoi, miten epäoikeudenmukaisesti palkkakysymyksissä kohdellaan esim. kansakoulujen vahtimestareita riippuen sukupuolesta. Miehet saavat pienemmän työmäärän suoritettuaan parempaa palkkaa kuin naiset. Naisvahtimestareiden työtä ei arvosteta samalla tavalla. Esim Naisvahtimestareille säilytetty ruuanjako katsotaan vähempiarvoiseksi kuin miesten suorittama ompelukoneiden huolto, joka helposti kääntyy miesten kohdalla yksityiseksi biesnekseksi. Halusin esimerkin valossa kertoa kokemuksiani lähinnä sen takia, että kun sosialidemokraattiset naiset ovat omilla paikkakunnillaan kunnallisissa lautakunnissa, pitäisi pitää huoli siitä, että tuollaisia epäoikeudenmukaisuuksia ei pääsisi tapahtumaan. Meidän pitäisi määrätietoisesti arvostaa naisten työtä yhtähyvin kuin miestenkin.

Kunnissa pitäisi erityisesti ryhtyä tehostamaan myös ammatinvalinnan ohjausta. Kouluikäiset lapset eivät läheskään aina osaa itse päättää, mille alalle pyrkivät ja monta kertaa saattaa käydä niin, että alalla, johon on saanut koulutuksen, ei ole kuitenkaan paikkoja. Kaikkein surkeinta on se, että valitsee alan, jolla ei pääse edes kouluun, kun hakijoita on liian paljon. Puhuja kertoi henkilökohtaisia kokemuksiaan viime mainitusta asiasta. Hän kiinnitti huomiota myös testauksiin, jotka vaikuttavat yliammutuilta. Kertoi esim mm. kauan liikealan palveluksessa olleista henkilöistä. Heidät oli määrätty po. testaukseen, jonka tuloksena todettiin, etteivät sovi lainkaan liikealalle. Kuitenkin samat henkilöt olivat menestyksellisesti hoitaneet tehtäviään jo useita vuosia.

Anni Finck : Nuoret ovat kiinnittäneet vaalien jälkeen huomiota siihen, kuinka meidän sosialidemokraattien nyt käy. Puhuja sanoi, että tällainen ajatus liikkuu varmasti monen mielessä, sillä vastuu on voitollisten vaalien jälkeen entistä suurempi. Miten voimme täyttää ne odotukset, joita sosialidemokraateille asetetaan etenkin sosiaalisen lainsäädännön

kohtalla. Nythän Keskustapuolue on jo ehtinyt ilmaisemaan, että puolueemme esitykset vaalien edellä olivat pelkkää huijausta! Nyt meidän pitäisi voimakkaasti osoittaa, että maassamme on paljon epäkohtia, joita korjaamaan tarvitaan sosialidemokraatteja. Asuntotilanne, nuorten parien ja eläkeläisten vaikeudet ovat niitä kysymyksiä, joihin pitäisi kiireellisesti saada parannusta.

Kansantulon nousu on se mittapuu, johon perustuen yhteiskunnallisia olosuhteita kehitetään. Maassamme on eletty korkean noususuhdanteen aikaa. Kansalaisilta on peritty veroja monessa muodossa. Mra. liikevaihtoverolaki on sellainen, «ttä jokainen joutuu maksamaan veroa ilääkekustannuksia myöten. Tällaisen tilanteen vallitessa olisi pitänyt kihittää myös sosiaalista lainsäädäntöä. Tämä on sosialidemokraattien lähtökohta, jonka pohjalta olemme tehneet esityksiä. Kun eduskunnassa oli esillä esim. kansaneläkkeiden korotus, lähdimme siitä, että kansaneläkelaitoksella oli varoja eläkkeiden korottamiseen. Sairausvakuutusmaksuja on niinikään kerätty siinä määrin, että vakuutettujen etuisuuksia olisi voitu lisätä, mutta niin ei kuitenkaan ole tehty. Sairausvakuutuslakiin on tehty ainoastaan teknillisiä muutoksia. Ensi vuoden alusta tosin tulee voimaan 7 vuorokauden mittainen karenssiaika, mutta tämäkin on vielä liian pitkä. Lääkäripalkkioista tullaan suorittamaan 60 %. Kansaneläkelaitoksessa ja sairausvakuutustoimistoissa nähdään eräät korjaukset aiheellisiksi, «lutta eduskunnan porvarillinen enemmistö ei ole ollut näihin muutoksiin taipuvainen. Halusin tuoda nämä näkökohdat esiin sen vuoksi, että meidän ei auta lannistua, vaikka kuulemme monenlaisia syyttelyitä poliittisten vastustajiemme taholta.

P ä ä t ö s : Edustajakokous hyväksyy liittotoimikunnan esittämän ja perustelut sekä tutkimuskohteet niine lisäyksineen, jotka edustajille on jaettu monisteina. Edustajakokous velvoittaa liittotoimikunnan esittämään asian puoluekokoukselle ja vaatimaan valtion komitean asettamista tutkimaan esityksessä mainittuja kysymyksiä.

I i

LUttoveron määrääminen

Irja Oranen talousvaliokunnan puheenjohtajana ilmoitti, että valiokunta on käsitellyt liittoveroa koskevan asian ja todennut, i että kun naiset maksavat perusjärjestöihinsä puolueen ja piirin jäsenmakiut ja sen lisäksi Keskusliitolle kuuluvan veron, olisi liittoveron suuruus i pidettävä ennallaan niin kuin liittotoimikunta on ehdottanut.

P ä ä t ö s : Liittoveroa Keskusliitolle päätettiin periä 50 penniä, jäsentä kohden vuodessa.

Yhteiskuntapoliittinen julkilausuma

Jenny Matinaho menettelyvaliokunnan puheenjohtajana esitti yhteiskuntapoliittisen julkilausuman, joka oli seuraavansisältöinen: "Eduskuntavaaleissa sai Sosialidemokraattinen Puolue kansalta luottamuslauseen, joka on ainutlaatuisen voimakas maamme historiassa. Me kiitämme valitsijoitamme luottamuksesta. Kiitämme myös järjestöjemme jäseniä tarmokkaasta työstä, jonka ansiosta vaalivoittonamme muodostui odotettuaakin suuremmaksi.

Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliiton edustajakokous on erittäin iloinen siitä, että naistemme edustus parlamentissa lisääntyi.

Me sosialidemokraatit tunnemme vakavasti vastuun meille osoitetusta luottamuksesta. Olemme valmiit myös vastuunne kantamaan siitä huolimatta, että viime vuosien porvarilliset hallitukset ja eduskunnan enemmistö ovat epäonnistuneella talouspolitiikallaan saattaneet valtion talouden niin heikkoon tilaan, että se aiheuttaa suuria vaikeuksia rakentavan yhteiskuntapolitiikan toteuttamiselle. Oppositioasemassa ollessammekin olemme useaan otteeseen esittäneet paitsi arvostelua myös omia ehdotuksiamme, parempia vaihtoehtoja valtion talouden, maamme ja kansamme asioiden hoitamiseksi. Olemme saattaneet koko kansan tietoon mihin me sosialidemokraatit pyrimme, kuinka me tahdomme turvata kansalaistemme elämän ja toteuttaa uudistuksia, jotka koituvat sekä tämän että tulevan sukupolven parhaaksi.

Ryhtymättä luettelemaan lähiaikojen uudistustavoitteitamme mainitsemme tässä vain kiireellisimpiä: asuntotuotannon lisääminen ja saataminen tunnettomilta keinottelijoilta yhteiskunnan valvontaan, kansaneläkkeiden ja lapsilisien korottaminen elinkustannuksia vastaavaksi, verotuksen oikeudenmukaistaminen, koulu-uudistuksen ja perhe-eläkejärjestelmän toteuttaminen.

Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliiton edustajakokous kutsuu mukaan toimintaansa kaikkia niitä naisia, jotka tahtovat rakentaa kanssamme nykyistä oikeudenmukaisempaa, turvallisempaa ja viihtyisämpää yhteiskuntaa."

P ä ä t ö s :

Yhteiskuntapoliittinen julkilausuma hyväksyttiin yksimielisesti.

Liittoneuvoston lisäjäsenten valinta

Menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja Jenny Matinaho esitti ehdotuksen henkilöistä liittoneuvoston lisäjäseniksi.

Keskustelua :

Liisa Vasama ehdotti liittoneuvoston lisäjäseneksi !Helsingin piiristä Inkeri Airolaa.

Sylvi Siltanen ei pitänyt muita piirijärjestöjä kohtaan oikeana, että Helsingin piiri saisi lisäjäsenen paikan, koska Helsimistä on liittotoimikunnassa kolme ja näiden lisäksi liiton sihteeri.

Toini Ojanen toivoi, että lisäjäsenet valittaisiin perusjärjestöistä suoraan eikä piirien ehdotusten mukaisesti.

Raakel Lehtokoski ilmoitti Helsingin naisyhdistyksen kannanoton, että helsinkiläiset eivät tahdo liittoneuvostoon lisäjäsentä.

P ä ä t ö s :

Kokouksessa valittiin menettelytapavaliokunnan ehdotuksen mukaisesti liittoneuvostoon lisäjäseniksi ja heidän varajäsenikseen saavaat henkilöt: Hämeen etel. piiri Taimi Vehviläinen, varalle Helvi Paulamäki. Hämeen pohj. piiri Anni Flinck, varalle Ulla Mikkola. Keski-Suomen piiri Eva Saastamoinen, varalle Ester Haltia. Kymen piiri SirHka-Liisa Oksanen, varalle Katri Lindfors. Mikkelin piiri Anni Karttunen, varalle Elbe Kuusela. Lapin piiri Hellin Väyrynen varalle Aune JKarjalainen. Oulun piiri Sirkka Suomela, varalle Hanna Ojala. Saimaan piiri Arja Mönkäre, varalle Rosa Öhrbom. Turun piiri Vappu Kajala, varalle Mee-ri Kujanpää. Vaasan piiri Elvi Aro, varalle Aili Metsäranta.

Ansioäitien lasten päivähoito
(esitysvihossa siv. 54—55)

Keskustelu :

Kerttu Rantanen kiinnitti puheenvuorossaan erikoisesti huomiota siihen, miten vaikeata on asutuskeskuksissa saada lapsia päivähoidon eteenkin, jos kysymyksessä on sellainen perhe, jossa on molemmat huoltajat. Tällaiset perheet joutuvat useassa tapauksessa Sijoittamaan lapsensa yksityiseen päivähoidon. Erittäin suuri epäkohta on se, että näitä yksityiskoteja, jotka ottavat lapsia hoitoon, ei mitenkään valvota. Nämä hoitopaikat eivät vastaa laitoshoidon, joissa on koulu:ettua henkilökuntaa. Yksityisissä kodeissa saattaa olla hyviäkin paikkoja, mutta valvonta pitäisi joka tapauksessa olla olemassa. Meidän pitäisi jokaisella paikkakunnalla, missä on päivähoitoa tarvetta, pyrkiä lisäämään kunnallisia hoitopaikkoja niin paljon, että ansiotyössä olevat naiset saivat lapsensa kunnolliseen hoitoon työssäoloajaksi.

Riitta-Liisa Vepsä sanoi olevansa iloinen siitä, että lasten päivähoitoa koskevasta kysymyksestä keskustellaan täällä kokouksessa.

Hän kuitenkin sanoi jäävän asian liian suppean piirin tietoisuuteen, vaikka edustajakokouksessa tehtäisiin hienoja päätöksiä. Hän arveli, että valtuustoissa saattavat jopa omatkin edustajamme vastustaa näitä asioita. Puhuja viittasi keskusteluun, joka käytiin naisten poliittisesta aktiivisuudesta ja toivoi, että naispiiritoimikunnat pitäisivät entistä kiinteämmin yhteyksiä valtuustoryhmiin sekä selvittäisivät omaksumiamme periaatteita näistä asioista.

Laila Leskinen puuttui puheenvuorossaan liittotoimikunnan laatiin ponsiehdotuksiin ja sanoi, että kun kunnallisia päivähoitolaitoksia ei saada riittävästi, pitäisi yksityisiä laitoksia tukea kunnallisin varoin. Tällainen toiminta saattaisi kunnalle tulla halvemmaksikin kuin uusien laitosten perustaminen. Tällä järjestelyllä voitaisiin saada kunnallisiin laitoksiin myös enemmän tilaa niille lapsille, joiden vanhempien taloudellinen asema on hyvin huono. Hän ehdotti kolmannen ponnin kohdalla hyväksyttäväksi niitä toimenpiteitä, jotka tulevat esille ponnassa neljä.

Hän kertoi yksityisten päivähoitokotien kannattavuudesta ja mainitsi mm., että Helsingissä toimii järjestöjen päiväkoteja, joissa lastenhoito on hyvin järjestetty. Sanoi, että esim. Mannerheim-liitto pitää selkeästä. Monet muut järjestöt pystyisivät asian hoitamaan ansiokkaalla tavalla, mikäli kunnat antaisivat avustusta perustamiskustannuksiin. Haluaisin kiinnittää huomiota myös siihen, että kun suunnitellaan suuria asuinrakennuksia, olisi jo suunnitteluvaiheessa otettava huomioon lasten päivähoitotilojen tarve. Näin rakentaen voitaisiin hankkia näitä tiloja pienimmillä kustannuksilla kuin nykyään.

Rauha Veck toivoi, että kansanedustajat aikaan saisivat lasten päivähoitojärjestelmän lain puitteisiin. Lailla pitäisi määrätä lastentarhojen ja seimien perustaminen, koska se on nyt etenkin maaseudulla vanhoista ennakoluuloista johtuen hyvin vaikeaa. Usein käsitetään, että ansiotyöhön menevät äidit lähtevät hankkimaan itselleen vain hienoja vaatteita ja ylellisyystarvikkeita. Monet äidit ovat kuitenkin niin vaikeassa taloudellisessa asemassa, että heidän on pakko mennä ansiotöihin.

Svea Degerman sanoi, että lasten päivähoitokysymys ei ole ainoastaan naisten valinnan vapautta rajoittava ongelma, vaan se on erittäin suuri ongelma myös sen takia, että valtaosa nyt ansiotyössä olevien naisten alle 7-vuotiaista lapsista joutuu olemaan jossain muualla kuin valvonnan alaisissa päivähoitopaikoissa. Ruotsissa käydään parhaillaan samasta kysymyksestä vilkasta keskustelua. Suomen ja Ruotsin oloja ei aina voida verrata toisiinsa, mutta on kuitenkin eräitä näkökohtia, joihin kannattaa kiinnittää huomiota. Hän kertoi, että Ruotsissa pyritään

vaikeahoitoiset psyykisesti tai fyysisesti sairaat lapset sijoittamaan yksityiskoteihin. Kun yksityiskodeissa on hoitomaksu korkeampi kuin kunnallisissa laitoksissa, maksaa kunta ja valtio erotuksen. Heillä on myös kontrolli näihin koteihin. Meidän pitäisi pyrkiä ilmeisesti samanlaiseen käytäntöön, sillä se tulisi kunnalle taloudellisesti edulliseksi. Päivähoidon laajentaminen kunnalliselta pohjalta kyllä siitä huolimatta puolustaa paikkaansa.

Lasten päivähoitoa koskeva lainsäädäntö vuodelta 1927 on näin ollen vanhentunut. Haluan tässä yhteydessä palauttaa mieliinne, että tämän lain allekirjoittajana on Miina Sillanpää. Kun nyt valmistellaan sosiaaliministeriössä uutta lakia, olisi toivottavaa, että periaatteelliset kannanottomme otettaisiin uudessa laissa huomioon. Kun päivähoitolaitoksia kuntien toimesta rakennetaan, lähdetään usein siitä, että sen pitää olla edustava, mutta esim. pihatiloja ei ole riittävästi? Päivähoitolaitokset pitäisi sijoittaa mahdollisimman lähelle kotia. Kannatti ajatusta, että kiinnitettäisiin erityisesti huomiota hoitolaitosten saamiseen maaseudulle. Maalaiskunnissa oli v. 1964 päiväkoteja ainoastaan 53, vaikka maassamme on yli 500 kuntaa. Näissä maalaiskuntien laitoksissa on ollut edellä mainittuna vuonna päivähoidossa 1625 lasta. Vaikeita alueita ovat myös kaupunkien ympäristöt. Mm. Espoosta joudutaan kuljettamaan lapsia Helsinkiin yksityiseen päivähoitoon. Kuntien ja vanhempien kannalta olisi paljon edullisempaa, että rakennettaisiin kotia lähemmäksi pienempiä hoitokohteita, jolloin säästyttyisiin pitkiltä kuljetusmaksuilta. Lapsen itsensä kannalta tämä olisi erityisen tärkeää. Puhuja korosti edelleen, että tavoitteena täytyy olla niin monien hoitopaikkojen saaminen, että kaikki, jotka haluavat, voivat saada lapsensa päivähoitoon. Lapset oppivat näissä paikoissa paljon muutakin sen lisäksi, että saavat turvan vanhempien työssäoloaikana. Hän tähdensi, että lasten päivähoitokysymys muodostuu entistä enemmän työmarkkinapoliittiseksi asiaksi.

Alli Lahtinen sanoi lasten päivähoitokysymyksen ratkaisun olevan menossa myönteiseen suuntaan. Tämä kokous näyttää periaatteessa olevan asiaan nähden yksimielinen, jota emme ole pystyneet läheskään aina aikaisemmin olemaan. Aikaisemmin on epäilty lasten päivähoiton järjestämisen tarkoituksenmukaisuutta. Kysymys ei kuitenkaan ole yksistään siitä, mitä sosialidemokraattiset naiset asiasta ajattalevat, vaan että myös muissa piireissä tunnustetaan päivähoiton jälkeenjääneisyys. Minulle on todettu, että olemme jääneet pahasti Ruotsin kehityksestä jälkeen sen takia, että meillä on valtaa pitänyt käsissään maalaisväestöä edustava puolue, kun sen sijaan naapurimaassamme on valtiiovallan kahvassa ollut pitkän aikaa kaupunkilaisväestöä edustava edistyskellinen puolue. Meilläkin on päästy siihen, että lasten päivähoitoa! ryhdytään koko laajuudessaan kehittämään sillä tavalla kuin nykyinen yhteiskunta

vaatii. Me emme pidä lasten päivähoitoa enää sosiaalihuollollisena ongelmana, vaan se on sosiaalipoliittinen ja työmarkkinapoliittinen kysymys. Ennen kaikkea me näemme tässä vaiheessa todellakin keinon edistää naisten ja miesten mahdollisuutta valita työpaikkansa ja saada lapsensa turvattuun hoitoon. Siitä kohdasta, johon Laila Leskinen teki muutosesityksen, on liittotoimikunta esityksen tekijöiden kanssa eri mieltä. Liittotoimikunnan käsityksen mukaan meidän ei tule kehoittaa naisjärjestöjä perustamaan päivähoitolaitoksia. Meillä on ja tulee tulevaisuudessakin olemaan yksityisiä päivähoitolaitoksia, mutta periaatteen pitää olla sen, että pienten lasten hoito ja kasvatusta on oltava yhteiskunnan valvonnassa. Asia on myöskin taloudellinen. Mikään yksityinen elin ei saa laitosta toimimaan sillä tasolla, mitä yhteiskunta vaatisi. Kunnalliset laitokset ovat kautta linjan korkeammalla tasolla. Eräät yksityiset laitokset saattavat olla hyviä, mutta yleensä niissä joudutaan säästämään pääasiassa ammattitaitoisen työvoiman ja huoneiston osalta. Kun yksityiset laitokset saattavat saada valtion ja kunnan apua esim. 85 % menoistaan ja itse rahoittavat 15 %, ei niiden toimintaa päästä kontrolloimaan sillä tavalla kuin kuntien ylläpitämiä. Meillä ei ole mitään syytä lähteä rohkaisemaan naisjärjestöjä päiväkotien perustamista koskevassa kysymyksessä. Me pidämme asiallisena sitä, että yhteiskunta hoitaa, valvoo ja vastaa näistä asioista.

Toinen problemaattinen kysymys on perhepäivähoito. Latoisten täydennyksenä me tarvitsemme jotain muuta joustavampaa muotoa vuorotyöläisiä varten. Sen vuoksi perhehoitomahdollisuuksia on tutkittava, mitkä ovat sen hyvät ja huonot puolet. Kotkassa olemme saaneet määrärahan tällaisen kokeilun aloittamiseen. Me emme lähde siitä, että tämä olisi jokin patenttiraatkaisu, mutta kaikki keinot on käytettävä, jotta voisimme toimia lasten parhaaksi. Kannatan ajatusta, että uudessa lastensuojelulaissa on myyräys yksityisten hoitokohteitten saattamisesta sosiaalilautakuntien valvontaan. Puhuja kannatti myös sitä, että laki velvoittaa kunnat perustamaan tarpeen mukaan päiväkoteja ja lastentarhoja. Niin ikään eduskunnan pitäisi ryhtyä toimenpiteisiin toimikunnan asettamiseksi, jonka tehtävänä olisi tehokkaasti suunnitella lasten päivähoitoa koko laajuudessaan. On aivan järjetöntä, että tämä asia on sosiaaliministeriössä yhden ihmisen hoidettavana, jolle on sälytetty paljon muita vähäpätöisempiä töitä. Tarvitaan komitea, toimikunta ja neuvottelukunta.

Sylvi Siltanen sanoi, että meidän on katseltava tätä asiaa siltä kannalta kuin se meille poliittisina uudistustyöntekijöinä kuuluu. Päivähoitolaitosten aikaan saaminen yhteiskunnan tuella on pääpyrkimyksemme. Kysymykset, jotka koskevat naista ja kotia, on yhteiskunnallisessa kehityksessä aina pidetty toisarvoisina ja meidän tehtävämme suurena

naisjärjestönä on vaatia, että näiden asioiden hoitaminen on yhtä tärkeätä kuin mikä muu tahansa. Tämä on liittotoimikunnan, käsitys asiasta ja sen takia esityksen tekijöiden esittämä kolmas ponsi on mielestäni arveluttava. Yhteiskunnan tehtävänä on hoitaa tämä asia päiväjärjestykseen.

Laila Leskinen totesi, että hänen esityksestä on saatu väärä käsitys, koska on luultu, että erityisesti suosisin yksityistä päivähoito- ja leikkikoulutoimintaa. Olen esittänyt, että kuntien pitäisi itäläistä toimintaa tukea. On luonnollista, että pyrimme tällä alalla laajentamaan työtä kunnalliselta pohjalta ja jokaisella veronmaksajalla on oikeus yhteiskunnallisiin etuihin. Yksityinen sektori tulisi käsitykseni mukaan toimimaan lähinnä kuntien apuna.

P ä ä t ö s :

Laila Leskisen tekemää muutosehdotusta ei ollut kukaan kannattanut, joten alustus ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin esitys viihossa olevan sanamuodon mukaisesti.

Äidinpalkkajärjestelmä
(esitysviihossa siv. 55—56)

P ä ä t ö s :

Esitys ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin keskustelutta.

Naisten eläkeikärajan alentaminen

P ä ä t ö s :

Puheenjohtaja luki liittotoimikunnan lausunnon, joka hyväksyttiin esitysviihkoon painetun sanonnan mukaisesti.

Nuorison koulukysymys
(esitysviihkossa siv. 57)

K e s k u s t e l u :

Hilda Salomaa totesi, että alustus on Hämeenlinnaa Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. Yhdistyksen Naisjaoston esitys ja käskää tyttöjen pakollista talouskoulutusta. Hän kiinnitti huomiota siihen, että nuoret naiset solmivat avioliiton nykyisin paljon aikaisemmin liuin vuosia sitten. Kansalaiskouluissa annettu opetus ei näytä riittävän perheemänniltä vaadittaviin taitoihin. Nämä nuoret perheenäidit ostavat mm. kaupasta tarvikkeita epätaloudellisesti. Kun monissa kouluissa on ns. tyhjäkäyntiä, olisi mahdollisuus järjestää olemassa olevissa kouluissa ty-

töille talouskoulutusta. Se ei merkitse suuria kustannuksia ja taloudelliset rasitukset kertyisivät aikanaan yhteiskunnalle takaisin.

Lounastauko klo 12—13.30

Keskustelu jatkuu

Edit Terästä piti perheenemännän tehtäviin vaimentumista tärkeänä, mutta ko. alustuksen kohdalla ilmoitti yhtyvän liittotoimikunnan lausuntoon. Kiinnitti huomiota myös siihen, että uuden peruskoulun ohjelmaan tulee yhdeksi oppiaineeksi perhekasvatus koko laajuudessaan.

Päätös:

Alustus ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin yksimielisesti.

*Koululaisten hampaiden hoitoon huomiota
(esitysvihossa siv. 58)*

Keskustelu:

Hellin Väyrynen piti puheenvuorossaan erittäin hyvänä, että on otettu esille ammatti- ja oppikoululaisten hampaiden ja terveydenhoito. On eräitä kuntia, joissa asia on otettu esille kuntapuitteissa, mutta valtio ei ole mukana niin kuin kansakoululaisten terveydenhoidossa. Taloudellisissa vaikeuksissa olevat kunnat eivät pysty omintakeisesti tätä asiaa hoitamaan, joten on toivottavaa, että eduskunnassa saadaan ratkaisuksi asia siten, että valtio huolehtii ammatti- ja oppikoululaisten terveydestä.

Päätös:

Alustus ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Lääkintähuolto yhteiskunnan valvontaan

Keskustelua:

Siiri Karinen korosti puheenvuorossaan, että vaikka liittotoimikunnan lausunto alustuksen johdosta edellyttää lääkintähuollon siirtämistä valtion hallintaan, tarkoitetaan Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhdistyksen aloitteesta myös sitä, että lääkepakkauksiin saadaan selvät merkinnät, minä aikana lääkkeet on käytettävä. Viimeksi mainittu kysymys pitäisi pystyä eduskunnassa hoitamaan mahdollisimman pian. Monilta jää kalliita lääkkeitä, joita ei tarvitse käyttää yhdellä kertaa, mutta ei uskalla ottaa myöhemminkään, kun ei tiedä lääkkeiden vaikutusta. Hän puuttui myös lääkkeiden korkeaan hintaan ja toivoi, että

valtiovallan taholta voitaisiin estää lääkkeiden hintojen, jatkuva kohoaminen.

P ä ä t ö s :

Alustus ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

*Muuttuva yhteiskunta edellyttää uutta asennoitumista
(Alustuksiin liittyvä julkilausuma)*

Rauha Veck selosti ohjelmavaliokunnan päätöstä julkilausumaksi. Hän sanoi, että ohjelmavaliokunta on tehnyt eräitä muutoksia julkilausumavaliokunnan alkuperäiseen ehdotukseen ja luki nämä muutosesitykset.

P ä ä t ö s : [

Kokouksen puheenjohtajan esityksestä myönnettiin sihtteristölle valitut muotoilla julkilausuma lehdistöä varten, jolloin he (ottavat huomioon ohjelmavaliokunnan tekemät muutosesitykset. Edellä! selostettuun päätökseen perustuen sai julkilausuma seuraavan sanamuodon: "Voimakkaasti teollistunut ja teollistuva yhteiskunta on aiheuttanut huomattavia muutoksia myös naisten ja perheitten asemaan. Vanhojen ennakkoluulojen ja maatalousvaltaisen yhteiskutarakenteen ajoilta periytyneiden ajatustottumusten vuoksi nämä muutokset ovat saaneet osakseen verraten vähän huomiota yhteiskuntapolitiikassamme.

Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliitto on aloittanut — mm. viimeksi pidetyssä edustajakokouksessa — keskustelun näistä ajankohtaisista asioista. Mielihyvin toteamme, että myös muissa ka salaisjärjestöissä ja -piireissä on viime aikoina kiinnitetty huomiota [naisen asemassa tapahtuneisiin muutoksiin.

Naisten osuus työmarkkinoilla on jatkuvasti kasvamassa; . Edustajakokous kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että tasa-arvcisuus naisten ja miesten kesken on työelämässä saavutettava. Se edellyttää ammattikasvatuksen uudistamista ja monipuolistamista, uudellee» ja jälleenkoulutuksen järjestämistä, työtilaisuuksien turvaamista sekä samapalkkaisuuden toteuttamista kaikilla aloilla. Työssäkäyvien vanteempien lasten päivähoito on yhteiskunnan toimesta turvattava ja olosuhteet järjestettävä niin, että myös äidillä on tilaisuus vapaasti valita kodin ja ansiotyön välillä silloin, kun hänen lapsensa ovat pieniä. Samalla on taattava perheettömille oikeus turvattuun elämään.

Tärkeä osuus naisten ja perheitten aseman oikeudenmukaiseksi saattamiseen on tehokkaan perhekasvatuksen järjestäminen. Kasvatustyössä on periaatteeksi asetettava molempien sukupuolten tasa-arvalsuus sekä isän että äidin yhteisvastuu lapsista, ei vaan taloudellisesti — ivaan myös

kasvatuksellisesti. Perhesuunnittelu ja seksuaalineuvonta on niinikään kasvatus- sekä valistustyössä otettava huomioon.

Edustajakokous velvoittaa Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliiton liittotoimikunnan esittämään naisten ja perheitten aseman parantamista koskevan aloitteen puoluekokoukselle. Asian perusteellista tutkimista varten olisi myös asetettava valtion komitea, joka tutkimustulosten perusteella ehdottaisi toimenpiteitä, joilla nykyisin vallitsevat epäkohdat saataisiin kiireellisesti korjatuksi.

Muuttuva yhteiskunta edellyttää uutta asennoitumista. Sosialidemokraattinen naisliike on aina pyrkinyt kasvattamaan jäsenistään valistuneita, yhteiskunnan kehityksessä mukana olevia naisia. Me pyrimme yhteiskuntaelämän eri aloilla ihmisten tasa-arvoisten oikeuksien ja vastuun toteuttamiseen.

Kansakoululaisten ruokailu
(alustusvihossa siv. 59—60)

Keskustelu:

Eva Saastamoinen sanoi, että Keski-Suomen Sos.-dem. Naispiiri on pitänyt asiaa niin tärkeänä, että halusi tehdä esityksen siitä Keskusliiton edustajakokoukselle. Edelleen hän totesi, että kansakoululaissa on määrätty, että koululaisille on annettava kouluissa jokaisena työpäivänä riittävä ateria. Aterian riittävyys on kuitenkin monissa tapauksissa kustannuskysymys ja ne poikkeavat eri kunnissa suursti toisistaan. Kun valtio korvaa ateriakustannuksista 2/3, pitäisi voida valvoa, että aterian kokoonpano vastaa ravintoarvolle ja monipuolisuudelle asetettavia vaatimuksia. Koululkeittolahenkilökunnan ammattipätevyyteen tulisi myös kiinnittää entistä enemmän huomiota. Heikko ammattipätevyys johtuu usein siitä, että hainkitaan kaikkein halvinta työvoimaa. Jos henkilökunnan palkkaus saataisiin järjestetyksi siten, että myös siihen saisi valtion avun, voitaisiin asettaa korkeammat pätevyysvaatimukset. Valtion tuen lisääminen olisi tärkeätä etenkin heikossa taloudellisessa asemassa oleville kunnille, joissa kouluaterioiden riittävä ravintopitoisuus kaipa parantamista.

Aili Väre oli iloinen, että tällainen asia on tuotu kokouksen käsiteltäväksi. Kymen piirissä on piirikokouksissa käsitelty samaa kysymystä. Hän ehdotti liittotoimikunnan lausuntoon lisättäväksi toivomuksen, että kouluissa käytettäisiin suojaravintoaineita, vihanneksia ja hedelmiä riittävästi.

Päätös:

Alustus, liittotoimikunnan lausunto ja lisäys: "suojaravintoaineiden, vihannesten ja hedelmien käyttöä tulisi kouluruokaluissa lisätä" hyväksyttiin.

Kuluttajakysymys
(esitysvihossa siv 60—62)

Keskustelu;

Tyyne Paasivuori totesi puheenvuorossaan mm. seuraavaa:

"Kuluttajainvalistus, kuluttajakasvatus ja kuluttajasuojelu ovat nykyisin vallanneet alaa paitsi teoissa myöskin puhutuissa ja julkisessa sanassa. Asia ei kuitenkaan ole uusi. Se on vain tullut ei tistä voimakkaammin valokeilaan muun kehityksen myötä. Kuluttajasi oje lu jakaa ntuu tavallaan kahteen osaan: ensiksikin kuluttajan terveyden suojeluun ja toiseksi kuluttajan kukkaron suojeluun. Esi tyst listalla olevat kaksi alustusta sivuavat näitä molempia. Mitä ensimmäiseen alustukseen tai oikeastaan ensimmäiseen (kohtaan, kuluttajan terveyden suojeluun tulee, niin terveydenhoitolaki ja elintarvikelaki antavat kuluttajalle lainsuojan, joskin niissäkin on aina pysyttävä ajan tasalla. Mutta lainsäädäntö jää kuolleeksi kirjaimeksi, ellei sen toimeenpanoa voida nykyistä paremmin valvoa. Sen vuoksi haluaisin erityisesti kiinnittää tähän puoleen huomiota. Valtiovallan velvollisuutena on hoitaa tätä valvovaa toimintaa osoittamalla sitä varten tarvittavat varat. Valvontaa johtaa kauppa- ja teollisuusministeri, jonka alaisina toimivat tarvittavilta osin maatalousministeriön eläinlääkäriosasto sekä lääkintöhallitus. Main: lakoon, että viime mainittuun ei ole saatu edes yhtä henkilöä päätoimiseksi elintarvikevalvontaa johtamaan. Paikallisina valvontaeliminä toimivat kuntien asettamat terveydenhoitolautakunnat. Monet kunnat ovat kuitenkin olleet varsin välinpitämättömiä velvoituksiinsa nähden. Heikko; tasoa osoittaa mm. se, ettei edes kauppa- ja teollisuusministeriön vir: liisiin kyselyihin ole saatu kuntien terveydenhoitolautakunnilta vastailsta. Nimenomaan elintarvikevalvontaan on saatava vauhtia, ja tärkei i valvonnan rengas on kuluttaja itse. Kaikki asiallisessa mielessä tehdyt esitykset ovat avuksi elintarvikevalvonnan epäkohtia korjattaessa, vai uuttaa mm. kauppa- ja teollisuusministeriön asianomainen virkamies ja toteaa, että kuluttajapanos on tässä suhteessa valitettavan pieni. Hän s moo lisäksi seuraavaa: kun jokaisessa kunnassa on lukuisia naisjärjestöjä, on vain tapakysymys, millä kunnan isät pannaan järjestelemään ter'eydenhoitolautakunnan asiat kuntoon. Perheenäidit, ostajat, kuluttajat • ivat se voimemainkijä, joka hyödyttömänä pitämänsä valittelun sijasta pystyy ja voi saattaa elintarvikevalvonnan jokaisen kunnan alueella edes välttävään tai haluamaansa kuntoon.

Meidän, sosialidemokraattisten naisten, on otettava kuk n kunnassamme kunnia-asiaksi ainakin tämän asian hoitaminen.

Mutta meidän on vaadittava valtiiovallan taholta myös teho tasta kulu-
tustavarain tutkimustoimintaa ja puolueetonta kuluttajavalistusta ja tiedo-

tustoimintaa paitsi tutkimustulosten kansantajuisesta julkisuuteen saattamisesta myös yleisestä kuluttajavalistustoiminnasta. Näiden hyväksi valtiolta ei vielä ole sanottavia uhrannut, ellei oteta huomioon sitä pientä määrärahaa, joka on tätä tarkoitusta varten saatu kahtena vuotena sekä sitä taloudellista tukea, jota valtiovallan taholla on myönnetty kotitaloudellisille neuvontajärjestöille. Tässä yhteydessä todettakoon, että tämäkin tuki on mitä suuremmassa määrin mennyt porvarillisille naisjärjestöille ja vähemmän sosialidemokraateille.

Huomattavinta kuluttajasuojelu- ja valistustoimintaa on suorittanut edistysmielinen osuuskauppaliike kulutustavaratutkimuksineen, laaduntarkkailutoimineen ja laajoine opastus- ja neuvontakurssitoimenpiteineen. Ne ovat koituneet paitsi terveytemme myöskin kukkaromme suojaksi. Nyt on myöskin osuuskauppaliikkeittemme lisäksi kuluttajat itse perustaneet oman järjestönsä, jolle tietenkin riittää elintilaa ja toimintakenttää vaikka ikuinka paljon ja tässä järjestössähän on liittotoimikunnankin edustus mukana. Tämän kuluttajajärjestön toiminta ilmeisesti tuleeikin kohdistumaan voimakkaimmin siihen, ettei kuluttajia runsain tarjonnoin usein harhauttavin mainontakeinoin tai sitten hinnallisesti tai laadullisesti petetä. Tässäkin renkaassa, nimittäin välttämässä tätä petetyksi tulemistä, on tärkein rengas kuluttaja itse, me, jotka ostamme tavarat.

Sos.-dem. Työväenyhdistyksen naisjaoston alustuksessa esitetään mm., että kuluttajavalistustyö otettaisiin opintokerhojemme ohjelmaan. Luulisi olevan mahdollisuuksia ja myöskin materiaalia asiaa koskevan kirjekurssin laadintaan. Tämän minä asettaisin erityisesti Työväen Sivistysliiton edustajan sydämelle. Minä luulen, että tällaisen kirjekurssin laatimisesta ja sen opiskelemisesta olisi varmasti hyötyä nykyaikana, jolloin- ka tarjonta yhä vain lisääntyy ja mainonta kiihtyy, mainonta, jossa todellakin on paljon harhauttavia tekijöitä.

Kun yhdistyksessäni käsiteltiin tätä asiaa, kiinnitettiin mm. huomiota siihen, että radiossa ja televisiossa yleensä tavarat ja hyödykkeet mainonta voittaa informaation ja opastuksen. Ja tämä ei ole hyväksi. Erityisesti on paheksuttu myöskin television harjoittamaa lääkemainontaa, joka toki ei saisi tulla kysymykseen, sillä ihmisen terveys on paljon kalliimpi ja tärkeämpi asia kuin että se joutuu mainonnan välikappaleeksi. Tässä suhteessa ainakin meidän jaostossa on valittu parikolme henkilöä, jotka televisiossa ja radiossa seuraavat tällaista kuluttajatoimintaa ja tätä tällaista mainontaa. Tarpeen vaatiessa he tuovat huomionsa esiin ja minusta tuntuu, että monissa muissakin meidän naisjärjestöissämme olisi tähän syytä puuttua, ja kun aihetta ilmenee, tuoda mielipiteensä ja havaintonsa esiin, niin että esim. liiton liittotoimikun-

nan taholta voitaisiin asiaan ryhtyä ja esittää vaatimuksia televisiolle ja yleisradiolle.

Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistyksen erinomaisessa alustuksessa päädytään siihen, että yhdessä edistysmielisen osuuskauppaliikkeen kanssa ryhdyttäisiin sellaisiin toimenpiteisiin, että saatettaisiin pätevän työvoiman koulutus käyntiin koko maan kuluttajansuojelutarpeita silmällä pitäen. Tämä olisi erittäin toivottavaa ja toivottavasti tähän päämäärään myöskin päästään. Tämä on kuitenkin pitkäaikainen juttu ja se voi olla myöskin sen verran kallis asia, että senkin kustannukset voidaan asettaa kuluttajan maksettavaksi. Joka tapauksessa tähän piisi pyrittävä ja toivottavasti siinä saadaan myöskin tuloksia aikaan.

Mutta tätä odotellessamme en malta olla kiinnittämättä huomiota ns. tavaraselostetoimintaan. Tässä suhteessa on mainittava, että meillä on Tavaraselosteliitto, johon kuuluu Elintarviketeollisuusliitto, Kotitalouskeskus lukuisine alajärjestöineen sekä Kulutusosuuskuntaan Keskusliitto. Tämä tavaraelostekysymys on sellainen, joka pitäisi saada nykyistä paljon enemmän käytäntöön, ja tämä tavaraselostemerkki on tällainen kompassin kuva, luulen, että se ei näy pitkälle, mutta ainakin tähän lähelle se näkyy. Jos kuluttaja vaatii tällaisen tavaraselostemerkin olemista hyödykkeessä, jonka hän ostaa, niin se on eräs sellainen suojaava tekijä ja antaa teille varmuutta siitä, että meille ei tarjota aliarvoista tavaraa, vaan se on tutkittu ja hyväksi todettu.

Minä toivoisin, että tämä kuluttajakysymys saisi ansaittua huomiota osakseen, sillä tämä on tärkeä tämän hetken asia, joka meidän sosiaalidemokraattisten naisjärjestöjen pitäisi ottaa oikein sydämenasiaksemme."

R a a k e l L e h t o k o s k i sanoi, että kuluttajain suojellussa on monia näkökohtia. On tarkoitus, että kauppa pidettäisiin niin eettisenä, ettei liian suuren voiton ja omakohtaisen henkilökohtaisen edun tavoittelu muodostuisi kohtuuttomaksi. Kauppa yleensä pyrkii tavoittelemaan mahdollisimman suurta voittomarginaalia. Korvaukset kuluttajille pitäisi taata, silloin kun häntä on petetty. Ts. kuluttajille pitää antaa mahdollisuus hyvityksen saamiseen ja tällainen hyvitys pitäisi myös aina käyttää. Liian usein tyydymme kaupasta saamiimme tietoihin, vaikka ne olisivat vääräkin. Jokaisen velvollisuus olisi huolehtia siitä, että rahallaan saa täysipainoista tavaraa.

P a a t o s :

Alustukset: kuluttajakysymys ja kuluttajainsuojelun tehostaminen sekä niihin laaditut liittotoimikunnan lausunnot hyväksyttiin samanaikaisesti, koska keskustelussa viitattiin molempiin.

Opiskelijain verotus

Asia käsiteltiin edustajakokouksessa Popinniemen Sos.-dem. Naisyhdistyksen aloitteesta, vaikka sen painoasuun saattaminen olikin myöhästynyt.

Keskustelu:

Elvi Aronen sanoi aloitteen johdosta mm. seuraavaa: "Verotus on maassamme epäoikeudenmukainen. Näinhän me usein luemme sanomalehdistä ja keskustelemme työpaikoilla. Kansanedustajamme ovat tehneet useita esityksiä verolain uudistamiseksi, mutta tuloksetta. Yksi räikeä epäkohta verolaissa on opiskelijain verotus. Jos opiskelija ehtii esim. kesän aikana ansaita niin paljon, että saavuttaa juuri ja juuri verotettavaan tuloon saakka kohoavan rajan, häntä verotetaan yhtä raskaasti kuin muitakin. Mielestämme olisi kohtuullista ja oikein, että opiskelijoita ei verotettaisi. Varakkaiden perheitten lasten ei ole välttämättömyyttä mennä kesän ajaksi töihin, mutta lainavaroja opiskelevat vähävaraisten perheitten lapset joutuvat olosuhteiden pakosta hakeutumaan ansiotyöhön loma-aikana, mikäli onnistuvat työpaikan saamaan. Maanviljelijäin lapset ovat paremmassa asemassa kuin monet muut. He voivat olla kesäaikana vanhemmilleen avuksi, mutta heidän ei tarvitse maksaa veroja. Monessa maassa opiskelu on täysin ilmaista ja heille myönnetään korottomia lainoja.

Kun uusi verolaki tulee eduskunnassa käsiteltäväksi, toivomme että tähän asiaan kiinnitetään silloin huomiota."

Päätös:

Popinniemen Sos.-dem. Naisyhdistyksen aloite hyväksyttiin ja veloitettiin sekä liittotoimikunta että eduskuntaryhmäämme kuuluvat naiset huolehtimaan siitä, että lain käsittelyn ajankohtana aloitteen tarkoittamaan asiaan kiinnitetään huomiota.

Järjestöpoliittinen päätöslauselma

Luettiin järjestöpoliittinen päätöslauselmaehdotus, jonka sanamuoto on seuraava: "Hyväksyessään toimintakertomukset kolmen viimeksi kuluneen vuoden ajalta Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliiton edustajakokous toteaa järjestöorganisaation voimistuneen, naisten poliittisen aktiivisuuden kasvaneen ja toimintamuotojen kehittyneen.

Erityisen keskeiseksi tehtäväksi asetamme naisten poliittisen ja yhteiskunnallisen aktiivisuuden lisäämiseen. Tämä tavoite voidaan parhaiten saavuttaa tehostamalla opintotoimintaa, osallistumalla entistä suu-

remmin joukoin yhteiskunnallisia ja poliittisia asioita käsitteleviin tilaisuuksiin ja vaikuttamalla yhteiskuntapolitiikkaa koskeviin ratkaisuihin.

Oikeudenmukaisen yhteiskuntapolitiikan toteuttaminen edellyttää kaikkien kansanvaltaisten työväenjärjestöjen yhteistyötä ja asettaa jokaiselle näihin järjestöihin kuuluvalla suuren vastuun.

P ä ä t ö s :

Päätöslauselmaehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Anni Vallanti käytti tiedustelujen johdosta opintotoimintaan liittyvän puheenvuoron. "Opintokerhoille lähetetään Työväen Sivistysliitosta kerhojen työsuunnitelma- ja toimintakaavakkeet tietynä ajan-kohtana, jotka pitäisi täyttää ja toimittaa liittoon. Ei riiti, että opintokerhosta ilmoitetaan jonakin vuonna, vaan sellainen keltainen paperi on täytettävä aina, kun kerhon työkausi alkaa. Kun kerho on pitänyt 12 opintokokousta, lähetetään Sivistysliittoon kerhon toimintakertomus ja sen mukana laskut, joiden perusteella saadaan valtion apu. Valtion apua myönnetään vuokriin, havaintovälineiden hankkimiseen, ohjaajanpalkkioihin ja opintovälineisiin. Askarteluaineiston laskuja ei hyväksytä. Laskut on kirjoitettava naisjaoston, yhdistyksen tai yksityisen henkilön nimelle, jotka kerho on suorittanut. Kustannukset täytyy olla kerholta perittyjä.

Työväen Sivistysliiton rinnakkaisjärjestö, Opintotoiminnan Keskusliitto on tulkinnut opintokokousten määrää tarkoittavaa lain kohtaa siten, että jos kerho on tehnyt 12 tuntia opintotyötä, voidaan se merkitä 12 opintokokoukseksi. Tämän saa jokainen soveltamaan omantuntonsa mukaisesti.

Pöydillenne on jaettu Sivistysliiton esittelylehtinen kesäkurseista. Huomaatan, että kesällä pidetään myös kuluttajainsuojelukurssit. Tästä aiheestahan on keskusteltu täällä kokouksessa. TSL:n kirjeopistossa on myös saatavana samaa aihetta käsittelevä kirjekurssi." Puhuja esitti lopuksi toivomuksen, että naisten perusjärjestöt käyttäisivät mahdollisimman paljon opintotoimintansa apuna Työväen Sivistysliittoa. Ilmoitti olevansa henkilökohtaisesti halukas saapumaan järjestöjen tilaisuuksiin saatuaan niistä tiedon.

Kokouksen päättäminen

Keskusliiton puheenjohtaja lausui kokouksen päättäjäsiksi seuraavaa: "Hyvät liittokokousedustajat! Olemme nyt ehtineet tässä kokouksessa siihen vaiheeseen, jossa on edessä eronhetki ja jäähyväisten vuoro. Tätä kokousta valmisteltiin kiihkeän vaalitaistelun aikana, joten valmistelu jäi vaalitaistelun varjoon. Täytyykin ihmetellä, että olemme siitä huoli-

matta saaneet tämän kokouksen näin hyvin läpiviedyksi. Mikään varsinainen kohta ei ole pahemmin klikannut. Minusta tuntuu, että me kokouksessa mukana olleet edustajat olemme kiitoksen velkaa liiton toimitsijoille. Liiton varsin pieni henkilökunta on joutunut kantamaan hyvin raskaan paineen vaalitaistelussa ja samanaikaisesti valmistaessaan tätä edustajakokousta, kaikkia sen ohjelmallisia kysymyksiä ja käytännön asioita. Se ei ole ollut tavallisen työpäivän mitta, mikä siihen on jouduttu käyttämään, vaan siinä ovat olleet viikot pyöreitä, jos on ollut nämä kuukaudetkin. Puheenjohtajan ominaisuudessa esitän mitä parhaimmat kiitokseni koko liiton henkilökunnalle.

Kentän väki, joka on varsinkin vaalitaistelussa ollut myöskin kuoromankantajana, ei ole päässyt paljonkaan vähemmällä. Sille on tämä kokous ollut, varsinaista työtä sen vuoksi, että paneutuminen täällä kokouksessa esille tuleviin asioihin jäi lyhyeksi, sillä vaaliasioiden takia emme saaneet asiapapereitamme järjestöille riittävän ajoissa, joten niihin on täytynyt täällä kokouksessa kiinnittää tarkempaa huomiota. Kenttä loppujen lopuksi ratkaisee vaaliasiat niin kuin muutkin, joten kiitos teidän kauttanne koko sille liiton jäsenistölle, joka on ollut tässä yhteisessä työssä mukana. Kokouksen onnistumiseen ovat ratkaisevasti vaikuttaneet osanottajat, Tätä kokousta voitaisiin pitää suorastaan unelmakokouksena, koska se on pysynyt koko ajan ehyesti koossa. Osanottajat ovat istuneet paikoillaan, seuranneet asioita ja osallistuneet kiinteästi asioiden käsittelyyn niin kuin arvovaltaisten kokousedustajien tulee tehdä. Poikkeuksena meillä on läheisestä menneisyydestä muistissamme kokouksia, joissa ei ole näin tapahtunut.

Kokous on ollut hyvä myös siinä mielessä, että täällä on keskusteltu nimenomaan niistä asioista, joista on edellytettykin keskusteltavan, ohjelmallisista kysymyksistä, siitä toiminnasta, joka meillä on edessäpäin ja jättänyt pienet arvostelun aiheet vähemmälle huomiolle. Tämä kokous on esiintynyt sillä arvokkuudella, jota vasta saavutettu suuri vaalivoitto meiltä edellyttääkin.

Omasta puolestani kiitän erittäin hyvästä yhteistyöstä ei vaan tässä kokouksessa, vaan kaikkina niinä vuosina, joita me olemme yhdessä elleet ja vieneet eteenpäin tämän liiton toimintaa. Meillä on tämän kokouksen päätyttyä edessämme kolme kovaa toiminnan vuotta. Meidän on pidettävä omalta kohdaltamme huoli siitä, että askel, minkä puolue otti ylöspäin viimeksi suoritetuissa eduskuntavaaleissa, että se ei ole ensimmäinen askel tähän suuntaan. Meidän tulee omalla toiminnallamme turvata se, että yhdessä puolueen kanssa kuljemme eteenpäin kohden puolueemme suurempaa vaikutusvaltaa. Kiitoksia teille kaikille ja terveiset teidän kauttanne koko kentälle. Me päätämme tämän kokouksen laulamalla yhteisesti Työläisnaisten marssin".

Yhteisesti laulettu marssin jälkeen puheenjohtaja ilmoitti kokouksen päättyneeksi ja toivotti osanottajille hyvää kotimatkaa.

Pöytäkirjan tarkastajien lausunto

Olemme tänään tarkastaneet Sos.-dem. Naisten Keskusliiton edustajakokouksen pöytäkirjan ja todenneet sen kokouksessa tehtyjen päätösten kanssa yhdenmukaiseksi.

Helsingissä heinäkuun 12 päivänä 1967.

Raakel Lehtokoski Hilikka Niemi